

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЧЕРНІВЕЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ЮРІЯ ФЕДЬКОВИЧА**

**факультет іноземних мов
кафедра англійської мови**

ТЕМА

**Особливості застосування індуктивного методу “Guided discovery” у
формуванні граматичних компетентностей дорослих студентів.**

Кваліфікаційна робота

Рівень вищої освіти – другий (магістерський)

Виконала:

студентка 6 курсу, 201М групи
Славик Анастасія Іллівна

Керівник:

кандидат філологічних
наук, асистент Лукащук М. В.

*До захисту допущено
на засіданні кафедри
протокол № _____ від _____ 2025 р.
Зав. кафедрою _____ доц. Соловйова О.В.*

Чернівці – 2025

АНОТАЦІЯ

Кваліфікаційна робота досліджує теоретичні основи використання методу сугестивного відкриття (Guided Discovery) для розвитку граматичної компетентності студентів дорослого віку. Посередництвом аналізу масивів наукової літератури визначено основні принципи використання методу сугестивного відкриття як для розвитку граматичної компетентності, так і для розвитку інших мовленнєвих компетентностей дорослої аудиторії. Проведенням експериментального навчання із експериментальною групою (ЕГ), що навчалась за методом сугестивного відкриття, та контрольною групою (КГ), що навчалась за дедуктивними методами, виявлено позитивнішу динаміку розвитку граматичної компетентності учасників дослідження експериментальної групи, що свідчить про ефективність використовуваного методу як і для розвитку досліджуваної компетентності, так і для впливу на інші аспекти навчальної діяльності.

Ключові слова: індуктивний метод, дедуктивний метод, метод сугестивного відкриття, граматична компетентність, навчання граматики.

ABSTRACT

The thesis explores the theoretical foundations of Guided Discovery implementation for the development of adult students' grammatical competence. Through the analysis of scientific literature, the basic principles of Guided Discovery implementation for the development of grammatical competence and other language competences of adult learners are determined. The experimental teaching with the experimental group (EG), which was taught using Guided Discovery, and the control group (CG), which was taught using deductive methods, revealed a more positive dynamics of the development of grammatical competence of the study participants in the experimental group, which brings us to the conclusion of the effectiveness of the method used both for the development of the studied competence and for the influence on other aspects of second language learning.

Keywords: inductive method, deductive method, Guided Discovery, grammatical competence, teaching grammar.

Кваліфікаційна робота містить результати власних досліджень. Використання ідей, результатів і текстів наукових досліджень інших авторів мають посилання на відповідне джерело.

А. І. Славiк

Список умовних скорочень використаних в роботі

PPP	Презентація, практика, продукування (presentation, practice, production) - типовий скелет уроку (framework), який поєднує презентацію нового матеріалу з його наступним опрацюванням студентами посередництвом контрольованої практики та подальшим використанням у вільній практиці.
CCQs	Питання на перевірку розуміння концептів (concept checking questions) - короткі запитання, які покликані перевірити розуміння учнями навчального матеріалу
ICQs	Питання на перевірку розуміння інструкцій (instruction checking questions) - спеціальні питання покликані на перевірку розуміння учнями інструкцій до виконання завдання
MFP	Значення, форма, вимова (meaning, form, pronunciation) - тріадичне поєднання значення, форми та вимови слова, виразу, або граматичної конструкції
GD	Метод сугестивного відкриття (Guided discovery) - індуктивний метод, сутність якого полягає у самостійному відкритті правил учнями
КГ	Контрольна група - група учасників дослідження, що навчалась за дедуктивним методом
ЕГ	Експериментальна група - група учасників дослідження, що навчалась за методом сугестивного відкриття
ТТТ	Час говоріння вчителя на уроці (teacher talking time).
СТТ	Час говоріння студентів на уроці (student talking time).

ЗМІСТ

ВСТУП

РОЗДІЛ 1: ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ВИКОРИСТАННЯ GUIDED DISCOVERY У ВИКЛАДАННІ ГРАМАТИКИ

1.0. Вступні зауваження

1.1. Поняття та сутність індуктивного методу Guided Discovery

1.2. Відмінності між індуктивними та дедуктивними методами

1.3. Сучасні дослідження щодо ефективності застосування Guided Discovery

Висновки до Розділу 1

РОЗДІЛ 2: ПРАКТИЧНЕ ВИКОРИСТАННЯ GUIDED DISCOVERY НА УРОКАХ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ

2.0. Вступні зауваження

2.1. Основні принципи використання Guided Discovery

2.2. Система вправ з використанням Guided Discovery для навчання граматики дорослої аудиторії

2.3 План уроку із використанням Guided Discovery для навчання граматики

Висновки до Розділу 2

РОЗДІЛ 3: ПРАКТИЧНА ЧАСТИНА ДОСЛІДЖЕННЯ ЩОДО ЕФЕКТИВНОСТІ GUIDED DISCOVERY

3.0 Вступні зауваження

3.1. Опис контексту дослідження, учасників та методу збору даних

3.2. Хід проведення уроку із використанням Guided Discovery

3.3. Аналіз результатів дослідження

Висновки до Розділу 3

ЗАГАЛЬНІ ВИСНОВКИ

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

ДОДАТКИ

ВСТУП

Традиційні методи навчання граматики стають дедалі менш актуальними в контексті сучасної методики викладання англійської мови. Освітяни мають потребу експериментувати із новими методами навчання для підвищення ефективності засвоєння студентами інформації. Навчання граматики особливо підпадає під цю потребу, адже спочатку навчання граматики було ядром навчання іноземної мови — граматико-перекладний метод навчання. Цей метод навчання був занадто вчительсько-централізованим та абсолютно не інтерактивним. Для підвищення рівня інтерактивності та залученості студентів до їх навчання, а також для підвищення рівня автономності та мотивації студентів, ефективним може бути індуктивний метод Guided Discovery. Цим і зумовлюється **актуальність** нашого дослідження.

Низка вітчизняних дослідників (Л. В. Варчук; 2022, О. Шемшуренко; 2018, М. В. Назаренко; 2012, Л.П. Гапоненко; 2020, О.В. Вознюк; 2020, О.П. Ярема; 2021) та закордонних дослідників (А. Г. Базурто; 2024, Б. Гарзон; 2018, У. Жаохуй; 2023, А. Цитра; 2022, Е. Нафісан 2020, М. Обейдат; 2020, Р. Валіярві.; 2015, Д. Турмуді; 2022, С. Саманта; 2024) проводили експериментальні навчання та теоретичні огляди методу сугестивного відкриття (Guided Discovery) з метою виявлення ефективності використання методу для розвитку різних іншомовних компетентностей. Однак, існує певна прогалина в дослідженнях, зокрема щодо використання сугестивного відкриття для розвитку граматичної компетентності дорослої аудиторії.

Мета нашого дослідження — довести ефективність використання методу Guided Discovery при навчанні граматики іноземної мови студентами дорослого віку.

Мета нашого дослідження визначає необхідність розв’язання наступних **завдань**:

- 1) Описати метод сугестивного відкриття (Guided Discovery);
- 2) Визначити сутність використання методу сугестивного відкриття для навчання граматики;

- 3)Описати розвиток методу сугестивного відкриття в діяхронії;
- 4)Визначити відмінності між індуктивними методами і дедуктивними методами;
- 5)Проаналізувати сучасні дослідження щодо ефективності використання методу сугестивного відкриття з їх подальшою інтерпретацією;
- 6)З'ясувати основні принципи використання методу сугестивного відкриття;
- 7)Провести експериментальне навчання із контрольною та експериментальною групою, що включатиме в себе збір квантитативних даних та квалітативних даних від психолого-педагогічного спостереження;
- 8)Порівняти динаміку розвитку граматичної компетентності контрольної та експериментальної групи;
- 9)Виявити причини ефективності методу сугестивного відкриття для розвитку граматичної компетентності;
- 10)Встановити позитивний вплив використання методу сугестивного відкриття на інші аспекти навчальної діяльності;

Об'єктом нашого дослідження є метод сугестивного відкриття.

Предметом дослідження є використання методу сугестивного відкриття для розвитку граматичної компетентності дорослої аудиторії.

Матеріалами дослідження виступають 50 опрацьованих нами джерел наукової літератури в сфері викладання англійської мови.

Методи дослідження включають в себе теоретичні методи та практичні методи. Теоретичними методами є синхронічний та діяхронічний аналіз, що був застосований при вивченні методу сугестивного відкриття на сучасному етапі і його історичного розвитку посередництвом аналізу наукової літератури. Було використано порівняльний аналіз індуктивних та дедуктивних методів викладання іноземної мови. Застосовано загальнофілософські методи аналізу і синтез — аналіз було застосовано для деконструкції масивів наукової літератури і пошуку релевантної інформації, а використання синтезу відбулось під час інтерпретації отриманих результатів у теоретичній частині дослідження.

Практичні методи включають у себе проведення експериментального навчання із експериментальною групою, що навчалась за методом сугестивного відкриття, та із контрольною групою, що навчалась за дедуктивним методом. Результати навчань обох груп зіставлено посередництвом порівняльного аналізу для інтерпретації й синтезу висновків щодо ефективності використання сугестивного відкриття для навчання граматики студентів дорослого віку. Крім цього, у практичну частину дослідження включено психолого-педагогічне спостереження для збору квалітативних даних та виявлення впливу використання сугестивного відкриття на інші аспекти навчання іноземної мови.

Наукова новизна нашої кваліфікаційної роботи полягає у виявленні ефективності використання методу сугестивного відкриття з дорослою аудиторією для розвитку їхньої граматичної компетентності. Попередні дослідження проводили дослідження використання сугестивного відкриття або з іншими віковими категоріями, або фокусом досліджень були інші іншомовні компетентності.

Теоретичне значення дослідження зумовлено структуруванням та накопиченням вичерпної інформації про метод сугестивного відкриття. Наше дослідження може бути використаним для подальших досліджень у сфері викладання іноземних мов, зокрема питань розвитку граматичної компетентності або навчання дорослої аудиторії.

Практична цінність нашої кваліфікаційної роботи полягає у тому, що окрім дослідницького аспекту, наша робота може слугувати як збірник методичних рекомендацій для використання Guided Discovery та індуктивного підходу до навчання в загальному. Варто також зазначити, що матеріал може бути використаний у межах університетського курсу з методики викладання англійської мови, а також у курсі практичного викладання граматики. Більш того, як посібник, ця робота пояснює дотичні до індуктивного методу елементи уроку, такі як CCQs (Concept Checking Questions), PPP (Presentation, Practice, Production), TTT (Teacher Talking Time) & STT (Student Talking Time).

Робота складається зі вступу, списку умовних скорочень використаних в роботі, 3 розділів із висновками до кожного розділу. Розділ 1 та Розділ 2 є теоретичними та в деталях описують сутність і принципи використання методу сугестивного відкриття. Розділ 3 описує практичну частину дослідження, що була реалізованою посередництвом проведення експериментального навчання для виявлення ефективності використання сугестивного відкриття. В кінці кваліфікаційної роботи надано загальні висновки, список 50 використаних джерел, та додатки.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ВИКОРИСТАННЯ GUIDED DISCOVERY У ВИКЛАДАННІ ГРАМАТИКИ

1.0. Вступні зауваження

У першому розділі нашої магістерської роботи ми розглянемо теоретичні принципи досліджуваного нами методу, порівняємо дедуктивні методи навчання із індуктивними, опишемо історичний розвиток поняття та методу Guided Discovery, проаналізуємо сучасні дослідження, як вітчизняні так і зарубіжні, що підтверджують ефективність використання індуктивного методу GD при навчанні граматики студентам початкових курсів.

1.1. Поняття та сутність індуктивного методу Guided Discovery

Британська Рада (British Council) надає визначення методу GD як «індуктивного підходу до навчання, техніки, що допомагає учням самостійно дізнатись правила та принципи використання граматики, лексики на базі наданих вчителем прикладів того, як цей лінгвістичний матеріал використовується» [15].

Більш того, варто розуміти, що GD — мультидисциплінарний метод і не є прив'язаним до навчання іноземних мов. Guided Discovery активно використовується вчителями різних дисциплін — як математичних, так і гуманітарних.

Багато освітян описують метод GD як «індуктивний підхід, що розвиває незалежність та автономність навчання учнів, робить навчання легшим до запам'ятання, і, якщо аналіз цільового лінгвістичного матеріалу робить в групі, це заохочує автентичну комунікацію в групах» [15].

Вивчення мови через стратегію GD відбувається тоді, коли викладач не подає зміст у готовому вигляді та з повною або цілковитою цінністю, натомість

учень здобуває більшу частину знань самостійно, через особистий досвід відкриття або отримання інформації. У цьому типі навчання учень бере активну участь, набагато більш безпосередню, ніж у традиційних методах викладання. За словами С.В. Прісцили «у контексті навчання через відкриття викладач виступає в ролі гід або посередника, який допомагає і підтримує студентів у самостійному здобутті знань і досягненні педагогічних цілей» [48, С. 115].

Р. Морено (2010) вважає GD дуже корисним методом навчання: «хоча прямі інструкції вчителя можуть займати менше часу, ніж GD, нещодавні дослідження показують, що GD сприяє глибшому засвоєнню знань, ніж надання учням відібраної інформації, яку вони мають засвоїти» [34]. Навчальна стратегія GD «розроблена для того, щоб допомогти студентам здобути базові наукові навички та покращити успішність» [21, С. 51]. За словами Дж. С. Річардса та Р. Шмідта (2002) Guided discovery — це «ефективний підхід, що допомагає студентам засвоювати інформацію на базі практичного застосування матеріалу» [39, С. 21].

Тренінговий центр в Києві для вчителів англійської мови «Grade» у своїй статті описав принципи та кроки використання Guided Discovery. Варто зазначити, що у вітчизняній літературі до методу Guided Discovery часто посилаються терміном «Сугестивне відкриття» або ж просто «індуктивний підхід.» За словами Ю. Чорної «урок з методом сугестивного відкриття проходить через 5 кроків.

- 1)Підбір відповідного контексту
- 2)Аналіз MFP (meaning, form and pronunciation) цільової граматики. Використання CCQs (Concept checking questions) для того, щоб учні самостійно сформулювали правила використання
- 3)Формулювання правила
- 4)Практика
- 5)Комунікативні та змістовні завдання (freer practice) з меншим градусом втручання вчителя» [26].

При плануванні уроку з використанням методу сугестивного відкриття важливим елементами заняття є MFP та CCQs. Тому для цільності картини розберемося з цими поняттями та як їх застосовувати на практиці.

Перевірка концепції (Concept Checking) є важливим інструментом, оскільки дозволяє уникнути запитання «Чи розумієте ви?», на яке можна відповісти «так», не вказуючи на справжнє розуміння учнями цільового матеріалу [14]. Перевірка розуміння концепції є особливо важливою в індуктивних методах навчання, коли учні самостійно намагаються прийти до розуміння лексики або граматики. Погляньмо на приклад застосування CCQs при навчанні базової граматики. Припустимо, що учні бачать приклад речення із використанням граматичного часу Present Perfect with since.

«He has been abroad since 2010» — Познайомившись із цим реченням, вчитель починає застосовувати питання для перевірки розуміння концепції. Як правило, це коротке питання, на які учень може відповісти *«yes/no»*, або одним словом.

Прикладами CCQs для розуміння цієї структури можуть бути:

-Did this person start living abroad in the past? — Yes

-Does this person live abroad now? —Yes

-Is the person talking about an action or a state? — State

Відповівши на ці запитання, здобувачам освіти буде простіше самостійно сформулювати значення (meaning) Present Perfect. Проте CCQs можна використовувати і для навчання структури (form).

- Is the main verb in the second or in the third form? — Third

- What is the auxiliary verb? — Have/Has

Таким чином, питання для перевірки розуміння концепції є важливим елементом навчання граматики за методикою Guided Discovery.

Під час навчання лінгвістичного матеріалу, ми також маємо фокусуватись на трьох основних складових лексики або граматики — значення, форму та вимову, або ж скорочено — MFP [38].

Коротко кажучи, для покращення розуміння учнями MFP цільової мови, ми можемо сфокусуватись на ряді різних активностей. Так, наприклад, вправи на відпрацювання (exercise drilling) — систематичне та інтенсивне виконання більш традиційних вправ на граматику після презентації цієї граматики допоможе учням почати краще розуміти значення, будувати структуру та правильно вимовляти цільовий матеріал, що навчається.

Уроки англійської мови із використанням індуктивного методу (guided discovery) існують в контексті класичної структури уроку ППП — презентації — практики — продукції (PPP — Presentation, Practice, Production).

Presentation-Practice-Production (PPP) — це, за словами О. Фатми, «традиційний підхід для проведення занять. На початковому етапі студенти здобувають знання з певної теми, у нашому випадку — самостійно формулюють теоретичні знання. На другому етапі контроль з боку викладача зменшується, оскільки студенти практикуються в контрольованій манері, і, нарешті, студенти виконують менш контрольоване завдання, продукуючи мову — це і є продукція (production)» [22, С.149].

У контексті Guided Discovery та PPP, ми можемо оглянути 3 етапи уроку.

- 1) Презентація ключової граматики, учні формулюють правила за допомогою CCQs, отримують знання про MFP лексики або граматики, що вивчається. (Presentation stage)
- 2) Студенти контрольовано практикують ключовий матеріал, виконуючи традиційні вправи з граматики (open the brackets, fill in the gaps, complete the text with the correct forms of verbs etc.) (practice stage)
- 3) Студенти практикують ключовий матеріал із меншим контролем із боку вчителя. Такими активностями можуть бути вправи на говоріння або письмо. Часто ключова граматика пов'язується із типом вправи, яка буде використовуватись. Так, наприклад, при навчанні Present Simple for habits/regular actions вчитель може попросити студентів зібрати інформацію про щоденні рутини своїх одногрупників. (Production stage)

Варто зазначити, що до production stage варто переходити у тому випадку, коли було достатньо дрилінгових вправ (exercise drilling) та ми спостерігаємо, що учні майже допрацювали ключовий матеріал до автоматизму.

Підсумовуючи усе вищесказане, індуктивний метод Guided Discovery — це сучасний та інтерактивний підхід до викладання, за якого учні самостійно доходять висновків, щодо граматичних правил або правил використання лексики, спираючись на приклади запропоновані вчителем. Цей метод активізує когнітивні процеси учнів, будує автономність навчання, підвищує рівень залученості та мотивації студентів.

Проаналізувавши базу літературних джерел на цю тему, можемо синтезувати основні принципи цього індуктивного методу.

- 1) Аналіз прикладів — учні отримують список прикладів, набір речень або текстів, які ілюструють використання певного граматичного правила.
- 2) Постановка запитань: учитель ставить учням запитання, які спрямовують їх до розуміння функції, форми та використання граматичної структури.
- 3) Формулювання правил: На основі аналізу учні самостійно формулюють правило або спільно обговорюють свої висновки.
- 4) Практика: Учні виконують завдання на застосування нової граматичної структури, поступово переходячи від контрольованих вправ до комунікативних.

З основних принципів методу Guided Discovery впливає ряд переваг для учнів. Популярний аспект у різних практиках GDL (Guided Discovery Learning) полягає в тому, що викладання починається з постановки навчального завдання, а самі учні мають зробити свій внесок у розвиток та формування знань, необхідних для розв'язання цього завдання. Коли студенти отримують достатній зворотній зв'язок для поглиблення необхідних знань, GDL може допомогти їм бути більш залученими та вмотивованими до заняття, розвивати гнучкість знань і вивчати, як знання розвиваються в конкретному контексті [31, С. 537].

В досить старій, але вагомій теорії конструктивізму Дж. Брунера (1961) «індивіди створюють власні знання, а не навпаки — коли знання переносяться у їхню свідомість кимось іншим. В конструктивізмі знання залежить від минулого

досвіду, наявних знань та здатністю індивідів розуміти зв'язки між ними. Таким чином, люди можуть створювати нові знання та змінювати попередні» [32]. Місце знання в теорії конструктивізму добре вписується в контекст обговорення GDL — знання отримані за допомогою цієї методики краще запам'ятовуються та їх легше застосовувати на практиці.

Таким чином, переваги GDL:

- 1)Залучення та мотивація
- 2)Глибоке розуміння матеріалу
- 3)Гнучкість знань
- 4)Розвиток когнітивних навичок
- 5)Навчання в контексті
- 6)Підтримка автономності навчання учнів

Чи є якісь гіпотетичні недоліки Guided Discovery? У педагогічному науковому дискурсі є певні спекуляції щодо недоліків GD, які варіюються від ситуацій. Відповідно до освітнього веб-ресурсу Study Smarter, метод GD має ряд викликів, що можуть стати проблемою [42]:

- «уроки втрачають фокус — не всі учні рухають однаковим темпом, що може призвести до розриву роботи в групі, поставлені вчителем запитання можуть бути занадто широкі та неконструковані;
- підготовка правильних ресурсів може зайняти більше часу;
- вимагає від учителя особливих навичок збору інформації від учнів (eliciting skills) - маєтсья на увазі здатність вчителя підвести учнів до правильних висновків щодо матеріалу;
- вчитель повертається до більш традиційних стилів викладання, не усвідомлюючи цього. Таким чином, Н.Л. Гейдж (2009) вважає, що 'викладачі все ще ставлять учням загальні запитання, які не викликають у них цікавості та не дають їм можливості відкривати для себе нові знання, незважаючи на численні переваги використання GD & CCQs' [23, С. 121];
- метод не завжди доречний. Так, наприклад, метод може бути недоречним у класах з учнями, що мають низький рівень англійської мови.

Також на уроках з дуже обмеженою кількістю часу. Так, наприклад, в українських державних закладах освіти його буде складно застосовувати через тиск програми. А також це стосується учнів початкової школи - їхні когнітивні здібності можуть бути недостатньо розвинуті для використання GD»;

1.2. Відмінності між індуктивними та дедуктивними методами

Між індуктивними та дедуктивними методами навчання іноземної мови є ряд суттєвих відмінностей, у першу чергу, індуктивні методи ми можемо позиціонувати як більш сучасні. У той час як дедуктивні — більш традиційні та старомодні.

Відповідно до Дж. Хьорда (2024) та його статті в Oxford teaching blog, «дедуктивні міркування — це, по суті, низхідний підхід, який рухається від більш загального до більш конкретного (top-down). Іншими словами, ми починаємо із загального поняття або теорії, яку потім звужуємо до конкретних гіпотез, які потім перевіряємо. Індуктивні міркування — це радше висхідний підхід, який рухається від більш конкретного до більш загального (bottom-up), в якому ми робимо конкретні спостереження, виявляємо закономірності, формулюємо гіпотези і робимо висновки» [29, С. 245].

Торнбері, вважає, що «дедуктивний підхід (заснований на правилах) починається з представлення правила і супроводжується прикладами, в яких це правило застосовується. Індуктивний підхід (відкриття правил) починається з деяких прикладів, з яких виводиться правило» [43, С. 21].

Індуктивні методи навчання передбачають, що учні спочатку знайомляться з прикладами і контекстами, а потім самостійно роблять висновки про правила і закономірності. Це метод відкриття, коли знання формуються на основі аналізу та узагальнення. Індуктивний підхід сприяє активному залученню учнів, розвитку критичного мислення і більш глибокому розумінню

матеріалу. Але це вимагає більше часу і підготовки від викладача, а також відповідного рівня підготовки учнів.

М.Д. Аломарі (2020) пояснює, що «індуктивний підхід починається з наведення прикладів і продовжується наданням студентам допомоги у визначенні правил та закономірностей структури на базі цих прикладів» [36, С. 280]. Це метод заснований на прикладах, або метод висхідного навчання, в якому вчитель надає учням детальні приклади, що можуть містити інформацію про структуру в певному контексті і дозволяє студентам зробити висновок на її основі. Від конкретного до загального [45, С. 181].

Переваги індуктивного методу навчання

- активна участь учнів — учні залучені до процесу самостійного (проте зі скаффолдингом вчителя) відкриття нових для себе граматичних закономірностей у мові, що підвищує їхній інтерес та мотивацію до навчання;
- розвиток критичного мислення — учні аналізують приклади, шукають закономірності, самостійно формулюють правила, що сприяє розвитку когнітивних навичок та критичного мислення;
- глибше засвоєння матеріалу — знання, що учні створили самостійно краще запам'ятовуються та розуміються;
- контекстуальне навчання — індуктивні методи це про навчання, де пріоритезується контекст та приклади, тож в майбутньому учням буде простіше застосувати ці знання в комунікативному контексті;
- розвиток автономії — учні вчаться самостійно аналізувати інформацію, що сприяє розвитку їхньої незалежності у навчанні;

Недоліки індуктивного методу навчання

- значна втрата часу — процес аналізу прикладів та формулювання правил самими учнями займає більше часу ніж пряме пояснення, що робить використання індуктивного методу викликом для уроків з дуже обмеженою кількістю часу;

- потреба в реальній підготовці — викладач має придумати чіткі приклади, що будуть зрозумілими та корисними для аналізу, а також має розробити CCQs до початку уроку. Чітке планування — рекомендація для більшості вчителів, особливо початківців;
- ризик хибних висновків — учні можуть сформулювати неправильне розуміння структури, якщо вчитель надає неправильно побудовані приклади, або CCQs є неконтекстуальними та помилковими, не спрямовують когнітивні процеси учнів на коректне розуміння лінгвістичного матеріалу;
- високі вимоги до рівня підготовки учнів — метод може бути складним для учнів з низьким рівнем знань або слабкими аналітичними навичками;
- можливість втрати фокусу — учні можуть відволікатися або концентруватися на другорядних аспектах прикладів, замість основної теми;
- не завжди підходить для складних тем — у випадках з абстрактними чи дуже технічними темами індуктивний підхід може викликати більше плутанини, ніж розуміння;

Насправді, гіпотетично, більшість недоліків індуктивного методу краще називати викликами, адже із певним рівнем підготовки, кваліфікованості та досвідченості викладача, ці виклики можна перемогти та досягнути максимально можливої ефективності використання індуктивного методу.

Навпаки, дедуктивний метод починається з опису правила або концепцій викладачем, після чого учень застосовує отримані знання в практичній роботі [27]. Це швидкий і структурований підхід, який забезпечує ясність і впевненість для студентів, особливо при вивченні складних матеріалів. Однак це знижує рівень залучення учнів, оскільки є менш інтерактивним і може стати пасивним. Обидва методи мають свої плюси і мінуси і часто поєднуються залежно від мети навчання та контексту. Цей метод часто

асоціюється з традиційним граматико-перекладним методом, коли студентам дають набір граматичних правил і словниковий список для вивчення, після чого вони виконують вправи або завдання на переклад [10, С. 7].

Д. Турмуді (2022) пояснює, що «етап вивчення загальних правил описує спосіб, у який матеріал вивчається через процес сприйняття або розшифрування формули чи термінів, після чого слідує пояснення деяких прикладів і, нарешті, деталізація прикладів за допомогою практичних завдань» [44, с 3].

Переваги дедуктивного методу:

- ясність: дедуктивне навчання надає учням чіткі та зрозумілі мовні правила, що може бути корисним для розуміння комплексних структур та застосування лексики;

- ефективність: дедуктивне навчання може бути ефективним способом введення нових мовних понять, особливо коли є потреба в систематичному вивченні граматичних правил — наприклад, для підготовки до іспиту;

- фундамент для аналізу: дедуктивне навчання може забезпечити учнів необхідними інструментами для аналізу та деконструкції мови, що може бути цінним для поглибленого володіння мовою [10, С. 3];

Недоліки дедуктивного методу:

- пасивність учнів — оскільки вчитель самотійно подає граматичні правила, та дедуктивний метод є більш вчительсько-централізованим, рівень активності учнів падає, що призводить до меншого рівня залученості та зацікавленості;

- менший розвиток критичного мислення — учням не надана можливість самотійно опрацьовувати приклади, аналізувати їх та формулювати правила побудови та концепції розуміння структури;

- складність запам'ятовування — знання, отриманні учнями через пряме пояснення можуть бути менш зрозумілими та будуть гірше

запам'ятовуватися, оскільки учні не брали активної участі в процесі формування цих знань;

- складність застосування на практиці — учні можуть мати труднощі із застосуванням цих знань на практиці, що є одним з найбільших недоліків у порівнянні з індуктивними методами навчання;

Дедуктивні та індуктивні методи навчання мають певний зв'язок з TTT & STT (Teacher Talking Time & Student Talking Time). Ці два терміни визначаються як час, протягом якого викладач розмовляє на уроці та час, протягом якого розмовляють студенти [17].

Вважається, що оптимальним часом говоріння вчителя є 30% уроку, у той час як оптимальним часом говоріння учнів є 70% уроку [13, С. 25]. Таке розподілення часу на говоріння зумовлено потребою учнів продукувати мову для комунікативної практики. При цьому певна кількість говоріння вчителя також є важливою, адже це ресурс для збагачення лексики та граматики учнів за умови якщо мова вчителя відповідає теорії зрозумілого вхідного сигналу (**Comprehensible Input**) Стівена Крашена — Ц. Луо (2024) [50, С. 130]. Тобто, «час говоріння вчителя покликаний не тільки надавати інструкції щодо лексики, граматики, виконання завдань тощо, а й трішки перевищувати рівень мови учнів ($I + 1$), для збагачення їхніх лінгвістичних знань».

У випадку з індуктивними методами навчання, простіше підтримувати оптимальне співвідношення говоріння учнів та вчителя, що є додатковою перевагою індуктивних методів над дедуктивними.

Далі надано приклади активностей із використанням індуктивного та дедуктивного підходів.

Активності з використанням індуктивного підходу: вивчення граматичного правила через аналіз тексту, словотвір через пошук спільних рис, навчання вимови через аудіювання, вивчення порядку прикметників через аналіз речень тощо.

Активності з використанням дедуктивного підходу: пояснення граматичного правила із подальшим виконанням вправ, вивчення нової лексики через переклад, навчання вимови через безпосереднє пояснення.

У сучасності більшість підручників для навчання англійської мови використовують індуктивний підхід до навчання, хоча й комбінують його з дедуктивним підходом. Так, наприклад, серії підручників “SpeakOut”, “Roadmap”, “HighNote” переважно використовують індуктивний підхід для навчання лексики, граматики та вимови. Щоб конкретизувати, в серії підручників “Roadmap” учням часто запропоновано прослухати ряд речень з ключовою граматикою та самостійно повторити правильну вимову. Або ж, підручники серії “HighNote” часто використовують підхід до вивчення граматики, що є індуктивним — учні спочатку аналізують текст з ключовою граматикою та самостійно формулюють правила використання. У той самий час ці підручники комбінують ці два підходи — “HighNote” та “SpeakOut” використовують чіткі пояснення граматики та списки лексики в кінці підручника, що є більш дедуктивним підходом до додаткової практики.

Підручники для учнів з початковим рівнем мови, як правило, частіше використовують індуктивний метод. Таким чином, “English for Everyone” презентує лексику списками із картинками на позначення лексики, а граматику — чіткими та структурованими поясненнями, що дозволяє уникнути хибних висновків щодо граматики та лексики, проте ускладнює запам’ятовування та застосування на практиці.

Маємо надати методичну рекомендацію — зміст підручника не є догматичним та його варто адаптувати під потреби учнів та в залежності від матеріалу, який буде вивчатись.

Підсумовуючи усе вищесказане, індуктивний і дедуктивний методи навчання англійської мови мають свої переваги та виклики, тому їхнє ефективне використання залежить від контексту уроку й рівня учнів. Індуктивний підхід, орієнтований на самостійне відкриття знань через аналіз прикладів, сприяє активній участі, розвитку критичного мислення та глибшому засвоєнню

матеріалу, але потребує більше часу і якісної підготовки викладача. Дедуктивний метод, заснований на чіткому поясненні правил, є ефективним для швидкого засвоєння складних концепцій і систематичного вивчення, однак може знижувати рівень залученості учнів та ускладнювати практичне застосування знань. У сучасній практиці найчастіше ці методи комбінують, адаптуючи підручники та завдання до потреб учнів, щоб максимально підвищити ефективність навчання.

1.3. Сучасні дослідження щодо ефективності застосування Guided Discovery

У педагогічному науковому дискурсі в контексті викладання англійської мови існує низка досліджень, що підтверджують ефективність використання GD для навчання та розвитку різних аспектів знань з мови. У цьому підрозділі нашої роботи ми оглянемо ці дослідження та побудуємо міцну літературну базу для наших подальших суджень про ефективність використання методики. Варто розуміти, що певним обмеженням такого літературного аналізу виступає соціокультурний аспект — багато досліджень було проведено зі студентами з різних куточків світу — їхнє географічне розташування може певним чином впливати на результативність використання індуктивного методу. Також, для ширшої картини ми проаналізуємо статті з різних дисциплін

Проводилось дослідження (С. Касміяна; 2020) щодо здатності учнів розуміти комплексні концепції на уроках фізики. Було залучено дві групи студентів, одна з них вчилася за індуктивним методом, інша — за дедуктивним. Результати показали, що: існують «значні відмінності в покращенні розуміння концепцій між класами, які навчалися за моделлю керованого відкриття, і класами, які навчалися за некерованою моделлю відкриття. Застосування моделі Guided Discovery покращує результати навчання учнів, особливо в розумінні концепцій» [41, С. 97].

При дослідження впливу індуктивного методу на навички читання учнів, Х. Габріель та інші (2024) дійшли висновку, що «Guided Discovery — це підхід до викладання мови, орієнтований на учня, який відповідає сучасним теоріям вивчення мови. Цей підхід наголошує на залученості учнів, навичках критичного мислення та автономії, а також заохочує учнів брати участь у процесі навчання та встановлювати особисті зв'язки, які є важливими для їхнього навчання» [12, С. 115].

Інше дослідження проводилось про використання індуктивного методу для впровадження проектного навчання для засвоєння лексики учнями дев'ятих класів у державній школі в Боготі (Колумбія). Автори дослідження — Б. Гарзон та Л. Вівіан (2018) зазначали, що «засвоєння студентами словникового запасу збільшилося завдяки використанню підходу Guided Discovery. Крім того, ця стратегія в поєднанні з підходом, що базується на проектних завданнях, призвела до того, що учні стали більш саморегульованими, більш залученими та більш вмотивованими до процесу вивчення англійської мови» [24, С. 12].

За дослідженням У. Жаохуй (2023) у навчанні граматики учням старшої школи, студенти, що навчались за методикою Guided Discovery були «більш залученими та вмотивованими до навчання. Також їхня здатність до учнівської автономії була підсилена в результаті самостійного аналізу прикладів та використання індуктивного підходу навчання» [49, С. 82].

Дослідження К.І. Джебастан (2023) описує пробне навчання із використанням методу сугестивного відкриття для навчання граматики — Future Simple Tense. В результаті пробного навчання, учні, що «навчались граматиці індуктивно, показали вищі результати у тестах з граматичної теми ніж ті учні, що навчались за дедуктивним методом» [28, С. 1338].

У статті К. Сонгхомонян (2016) розглядається, як індуктивний підхід Guided Discovery розвиває критичне мислення, автономію та стимулює мислення учнів під час вивчення граматики. Авторка стверджує, що «формулювання закономірностей самостійно допомагає учням краще зрозуміти

структуру мови, ніж запам'ятовування правил. Дослідження показує, що мотивація до навчання зросла, а також рівень засвоєння граматичних явищ» [47, С. 3].

У порівняльному аналізі М.І. Альзубі (2015) виявлено, що «індуктивний підхід сприяє кращому запам'ятовуванню — краще формує довготривалі знання та підвищує рівень зацікавленості мовою. Учні, які вивчали граматику через приклади, продемонстрували кращі результати у продуктивних видах мовлення. Автор робить висновок, що Guided Discovery розвиває когнітивну гнучкість» [9, С. 187].

Цікавим є дослідження Е.С. Янто (2019), яке використовувало тексти в лінгвістичних корпусах, як основний матеріал для навчання граматики — учні аналізували реальні мовні приклади з корпусів, роблячи самостійні висновки про граматичні закономірності. Результати свідчать про «покращення граматичної точності та автономності» [46, С. 66].

Інше дослідження стосовно використання методу сугестивного відкриття для навчання граматики 2017 року дослідило ефективність використання ігрових технологій на основі сугестивного відкриття для учнів початкових класів. Учні, які виконували завдання у формі гри з елементами відкриття, показали значно кращі результати засвоєння граматики. Поєднання гри та Guided Discovery підвищило мотивацію та інтерес до англійської мови [20, С. 151].

Хоча наступне дослідження стосується лексики, його результати та висновки також є корисними для розуміння ефективності сугестивного відкриття. Дослідження С. Барі (2009) з'ясувало, що «учні, які навчалися за допомогою сугестивного відкриття, краще запам'ятовували нові слова через відкриття значень і дискусії. Окрім цього, учні краще використовували лексику у мовленні» [11, С. 211].

У дослідженні Н.А. Путрі та інших (2023) автори експериментально доводять, що «Discovery Learning (у формі Guided Discovery) підвищує активність учнів і покращує граматичні навички семикласників. Учні показали

краще розуміння граматичних структур і краще змогли використовувати їх у мовленні. Вчителі відзначили більшу креативність і взаємодію в класі» [37, С. 64].

У вітчизняному дослідженні О. Шемшуренко (2018) досліджено «значення використання індуктивного методу при навчанні іноземних мов, як ефективного засобу покращення аналітичного та критичного мислення» [40, с 609].

Індуктивний підхід до навчання також можна ефективно використовувати для покращення навичок учнів написання короткого есе (А.Ю. Цитра; 2022) —«результати тесту на ефективність після тестування були вищими, ніж перед тестуванням, тому можна сказати, що відбулося підвищення рівня писемності після застосування моделі індуктивного підходу для покращення результатів навчання студентів навичок написання есе» [19, с 422].

Наступне дослідження націлене на впровадження індуктивного підходу в преінтермедіальній структурі навчання студентів освітньої програми «Англійська мова» в університеті Йогіакарти (Е. Нафісан 2020). Результатом цього дослідження стало те, що учні отримали ряд переваг у навчанні. «Використання індуктивного підходу через комунікативну діяльність може (а) навчити студентів бути знайомими з правилом відкриття; (б) використовувати більший ступінь пізнавальної глибини студентів, (в) зробити студентів більш активними, а не пасивними в процесі, (г) залучити студентів до спільного вирішення проблем, (д) залучити студентів до отримання можливості додаткової мовної практики» [35, С. 7].

Аналіз літератури свідчить про високу ефективність індуктивного методу навчання, зокрема підходу Guided Discovery, у різних аспектах освіти. Дослідження демонструють, що цей метод покращує розуміння складних концепцій, розвиває критичне мислення, автономію учнів і залученість до процесу навчання (С. Касміана, 2020; У. Жаохуй 2023). У вивченні мови він сприяє засвоєнню граматики, розширенню словникового запасу та покращенню навичок письма й читання, підвищуючи мотивацію та саморегуляцію учнів (А. Базурто, 2024; Б. Гарзно, 2018; А.У. Цітра, 2022). Індуктивний підхід також

показав позитивні результати в контексті комунікативних методик, підсилюючи когнітивну активність студентів і залучаючи їх до спільного вирішення проблем (Е. Нафісан, 2020). Водночас вплив соціокультурних факторів на ефективність цього методу підкреслює необхідність адаптації підходів до конкретних навчальних умов.

Висновки до розділу 1

У першому розділі нашої роботи ми визначили поняття, принципи та дотичні елементи навчання Guided Discovery як ефективного індуктивного підходу до навчання різних аспектів іноземної мови. GD є методом навчання мультидисциплінарним, що використовується у численних дисциплінах, що вивчаються як у закладах середньої, так й вищої освіти.

Розглянуто різницю між індуктивними та дедуктивними методами навчання. Визначено їхні ключові переваги та недоліки. В результаті теоретичного дослідження було з'ясовано значні переваги індуктивних методів над дедуктивними. Перші залучають учнів до аналізу, розвитку критичного мислення та когнітивних навичок, саморегуляції та саморефлексії, кращого запам'ятовування інформації та закономірностей граматики мови, що вивчається.

Низка сучасних досліджень доводить ефективність Guided Discovery. Аналіз літературної бази проводився із інтердисциплінарним підходом — таким чином було оглянуто дослідження ефективності методу не тільки в контексті вивчення іноземної мови, а й в контексті природничих наук.

РОЗДІЛ 2

ПРАКТИЧНЕ ВИКОРИСТАННЯ GUIDED DISCOVERY НА УРОКАХ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ

2.0. Вступні зауваження

У другому розділі нашої роботи окреслено практичний аспект Guided Discovery (індуктивного методу). У першому підрозділі зазначено основні принципи імплементації методу в навчанні студентів дорослого віку. Описано ряд основних порад для успішного застосування індуктивного методу на практиці зі студентами дорослого віку. Поради стосуються як безпосередньо індуктивного методу, так і принципів навчання студентів, як вікової категорії. Розроблено систему вправ, що можуть використовуватись під час імплементації методу та описано їхню користь для різних етапів уроку. В кінці розділу наведено чіткий план уроку із використанням Guided Discovery для навчання граматики студентів дорослого віку.

2.1. Основні принципи використання Guided Discovery

Практична частина нашого дослідження (проведення пробного навчання із використанням індуктивного методу) проводилась на базі міжнародного курсу CELTA для підвищення кваліфікації вчителів. Враховуючи те, що наше дослідження тематично спрямоване на навчання студентів граматики, що відповідає рівню B1+, ми описали основні принципи викладання англійської граматики із використанням сугестивного відкриття для дорослих студентів.

Що стосується основних принципів використання індуктивного методу варто згадати роботи психологів Л. С. Виготського та Дж. Брунера, які мають дещо спільні погляди на навчання та використання індуктивного методу. У першу чергу, в теорії Виготського визначають таке поняття в навчанні як «Зону найближчого розвитку» (Zone of Proximal Development) — концепція в

педагогічній психології, яка пояснює, як відрізняється те, що учень може зробити самостійно, від того, що він може зробити з допомогою. Вона також називається зоною потенційного розвитку [25, С.1-27].

Теорія зони потенційного розвитку з плином додаткових досліджень в педагогічній психології призводить до появи поняття «скаффолдингу (scaffolding)» — скаффолдинг, як метафора у навчанні та викладанні, описує адаптивну та тимчасову підтримку, яку більш компетентна особа (наприклад, вчитель або дорослий) надає менш компетентній особі (наприклад, учневі або дитині). Скаффолдинг став популярним і використовується в багатьох освітніх сферах завдяки зв'язку з соціокультурною теорією Л. С. Виготського [32, С.1-5].

Згідно з словами С. МакЛеода (2024) положення про скаффолдинг як Л.С. Виготського так і Дж. Брунера включають в себе наступні основні принципи використання [33]:

- «спрощення завдання або ідеї, що вивчається;
- мотивування та заохочення учня;
- виділення важливих елементів завдання або помилок;
- надання моделей виконання завдання, для подальшого наслідування»;

А в теорії Дж. Брунера, який відкрив метод сугестивного відкриття (на момент 1960р. Discovery Learning), надано основне практичне значення цього методу навчання — «щоб навчити учнів, вчителі повинні сприяти процесу навчання, а не зазубрювати інформацію. Це означає, що хороший вчитель створює уроки, які допомагають учням розпізнавати зв'язки між елементами інформації» [33]. Таким чином, це актуалізує наші попередні положення про те, що у використанні індуктивного методу навчання, вчитель насамперед є фасилітатором навчального процесу.

Додаючи глибини до наукового спадку Брунера, його теорія про Discovery Learning призвела до окреслення основних принципів використання індуктивного методу, якими є:

- активне використання запитань для перевірки концептів та інструкцій (concept-checking questions — CCQs, instruction-checking questions — ICQs);
- використання варіацій технік скафолдингу;
- надання учням зворотнього зв'язку;
- позитивна атмосфера в класі під час проходження учнями так званого етапу «спроб та помилок».

Дослідження використання індуктивного методу в контексті навчання в університеті було проведено Л.М. Варчуком в 2018 році. У своїх тезах, автор зазначає основні принципи планування заняття із використанням методу Guided Discovery. Основними частинами плану заняття із використанням методу є [1, С. 17]:

1. «Співпраця (collaboration)» — Ви повинні сказати учням, що вони повинні співпрацювати та розмовляти англійською мовою. На це потрібен час, але якщо студенти завжди будуть працювати з іншими, навіть якщо вони не хочуть, це допоможе їм розвинути комунікацію, необхідну для цього методу роботи [1, С. 17].

2. Постановка завдань (task setting) — У цьому випадку ваша здатність створювати урок та використовувати техніки скафолдингу є важливими. Напишіть ключові фрази на дошці, але не пояснюйте, що вони означають або як їх використовують. Покажіть відкрите запитання, а також інструкції для його дослідження. Після того, як ви розповіли першу частину історії, залиште наступну частину відкритою для обговорення. Розкажіть про «злочин» і попросіть учнів дослідити, хто його скоїв [1, С. 17].

3. Моніторинг (monitoring) — Ви виконуєте функцію «спостерігача» під час виконання завдання та не берете участі в діяльності, доки не станете потрібними (наприклад, якщо процес колаборації між учнями зірветься). Якщо вправа добре організована, студенти докладуть зусиль, щоб досягти мети, покладаючись на одне одного для практики та отримання зворотного зв'язку [1, С. 17].

4. Консолідація (consolidation) — Після завершення завдання ви повинні зібрати клас разом і перевірити, як вони працювали. Цей період призначений для перевірки наявності типових помилок і їх корекції. Тепер, коли студенти зрозуміли, як використовувати мову, ви можете давати додаткові пояснення. Використовуйте запитання, щоб допомогти студентам дізнатися більше про мову, яку ми вивчаємо, і поділитися цією інформацією з групою» [1, С. 17].

Підсумовуючи проаналізовану нами вже наявну інформації як в першому так і в цьому розділі розвідки, ми можемо окреслити список основних принципів практичного застосування індуктивного методу в навчанні граматики:

1) Треба починати з прикладів використання ключової граматики, а не з правил. Тобто переходити від конкретики до загального — саме тому це індуктивний метод.

2) Надайте студентам допомогу (скаффолдинг) для того, щоб вони самі віднайшли правила використання ключової граматики. Варто використовувати CCQs для перевірки студентами розуміння використання граматики, а також для того щоб підштовхнути їх для пошуку відповіді. CCQs мають використовуватись для повного розуміння граматики, в проявах синтаксику, морфології, семантики граматичної форми, а також фонетичного аспекту нової граматичної форми. Таким чином, якщо у нас є речення з використанням past modal “*had to*” — “*When I was a child, I had to help my parents with chores*”, типовими concept-checking questions на розуміння семантичного наповнення речення буде “*Is the author talking about past or present?*”; “*Was he obliged/Was it necessary to help his parents with chores?*”; “*Does he have to help parents now?*” etc. У той час як для вивчення формального вираження граматичного значення, ми можемо задати запитання: “*Is the main verb in an infinitive form or in a past simple form?*”; “*Is modal verb in its infinitive form or in a past simple form?*”; “*Is the modal followed by a particle ‘to’?*” etc.

3) Наступна порада — використовувати логічно структуровані вправи з граматики, що відповідають цілям уроку, надають широкий контекст використання та допомагають учням дізнатись про правила використання самостійно. В даному випадку широкий контекст є важливим, адже саме з контексту та семантичного наповнення речення більшість учнів будуть віднаходити правила використання граматики, що вивчається. Якісними вправами на граматику під час використання індуктивного методу можуть бути ті, в яких учні самостійно спроможні виправити свої помилки. Наприклад, вправа, у якій учням треба закінчити речення з використанням граматики, що вивчається, а потім прослухати аудіо з цими реченнями та перевірити свої відповіді. Такий тип вправ може допомогти учням рефлексувати над своєю роботою та помилками, а самостійне помічання помилок стимулює їх більш ефективне виправлення в майбутньому.

4) Інтегруйте техніки скаффолдингу. Техніки скаффолдингу включають поетапне моделювання виконання завдання, використання навідних запитань, спрощення матеріалу або інструкцій, активне використання повторення та узагальнення, надання візуальної підтримки (схем, таблиць, прикладів), створення чітких інструкцій і прикладів для наслідування, а також створення атмосфери підтримки, де студенти можуть помилятися без страху. Ці методи мають на меті надати тимчасову допомогу, яка поступово зменшується, коли учень стає все більш самодостатнім, відповідно до ідеї «зони найближчого розвитку» Л.С. Виготського.

5) Заохочуйте дискусію в парах та групах не тільки для етапу віднаходження граматичних правил, а й для подальшої практики та обговорення. Колаборація між учнями є однією з ключових технік скаффолдингу, а отже й тісно пов'язана з індуктивним методом навчання.

6) Активуйте попереднє знання — часто знання попередньо вивченого граматичного матеріалу дозволить учням краще та швидше зрозуміти новий. Так, наприклад, при вивченні минулої форми модальних дієслів, з

учнями варто повторити модальні дієслова у теперішньому часі для актуалізації попередніх знань.

7) Забезпечуйте зворотній зв'язок — після того як правило було відкрито учнями, підтвердіть правильність або коригуйте помилки, не даючи готову відповідь одразу.

7) Перевіряйте розуміння через практику — переходьте до контрольованих вправ одразу після етапу відкриття, щоб закріпити знання.

8) Створюйте позитивну та безпечну атмосферу, ключовим елементом якої є принцип «спроб і помилок» — підкреслюйте, що помилки – це частина навчання, і заохочуйте учнів експериментувати з мовою.

Таким чином, індуктивний метод викладання граматики дорослій аудиторії базується на концепціях, які поєднують соціокультурну теорію навчання Виготського з активною участю студентів у процесі навчання. Основні принципи цього методу включають перехід від прикладів до правил, активне залучення студентів за допомогою запитань і дискусій, використання «скафолдингу» як тимчасової підтримки, створення атмосфери спроб і помилок і постійний зворотний зв'язок. Ця стратегія є особливо ефективною для майбутніх викладачів іноземних мов та філологів, оскільки розвиває навички критичного мислення, підвищує мотивацію та сприяє розвитку навичок самостійного аналізу мовних структур. Більш того, майбутні викладачі які навчались за цим методом, відчувши його на собі, ймовірно також використовуватимуть його на практиці зі своїми учнями.

2.2. Система вправ з використанням Guided Discovery для навчання граматики студентів дорослого віку.

У цьому підрозділі нашої наукової розвідки буде описано ряд дидактичних розробок з навчання граматичних тем: Reported Speech, Past Perfect.

Вправи розроблялись, як авторські. Тобто, матеріали, які будуть надані в цьому підрозділі розроблялись особисто нами і не бралися з підручників або

методичних підборок. Розроблені нами вправи орієнтовані на імплементацію принципів використання індуктивного методу в навчанні граматики. Ці вправи не є пов'язаними між собою, та можуть використовуватись на різних етапах уроку, в залежності від їхнього методичного наповнення, структури завдання та того, наскільки вчитель контролює виконання завдання. (див. Додаток А)

Вправи на навчання **Reported Speech** із використанням індуктивного методу:

1) Вправа на помічання, що базується на тексті (Text-based noticing, reading for patterns). (див. Додаток А)

Студенти читають діалог з використанням Direct Speech — потім читають оповідь когось іншого цього ж діалога з використанням Reported Speech. В процесі прочитання обох діалогів та їхнього порівняння студенти заповнюють «таблицю змін». Тобто які частини речення змінилися при переході в Reported Speech та як саме вони змінилися. Як засіб скаффолдингу, перша колонка в таблиці (Direct Speech) вже є заповненою.

Короткий приклад з діалогу:

Anna: «I'm going to London next week.»

Reporter: Anna said she was going to London the following week.

Приклад таблиці, яку студенти мають заповнити:

Direct Speech	Reported speech
I'm going to London next week	_____

Мета завдання: звернути увагу на особливості побудови непрямої мови

Також варто наголосити студентами, що вони мають звернути увагу на наступні зміни: зміни особи, граматичного часу та часового виразу.

2) Завдання на сортування (Sorting task) (див. Додаток А)

Мета: Основною метою є підвести студентів до самостійного розуміння правил змінення часових маркерів в непрякій мові.

Завдання студентів: відсортувати речення у дві категорії: перша — часові маркери змінюються та друга — часові маркери не змінюються в непрякій мові.

Потім студенти працюють у парах для взаємоперевірки (peer-checking). Таким чином ми підводимо учнів до розуміння правила насамперед через використання живих прикладів, а не правила. Варто наголосити на тому, щоб студенти пояснили, як ті чи інші висловлювання помінялися би в прямій/непрямій мові.

Наступне завдання (**Follow-up task**) — студенти переписують непрямі висловлювання у пряму мову й навпаки. Це додаткове завдання може виявитися ефективним у випадку, якщо студенти вже добре ознайомлені з ключовою граматикою, володіють вищим рівнем мови та слугує вже безпосередньо частиною практики (controlled practice), аніж сугестивним відкриттям. Адже якщо вони тільки починають її вивчати, це завдання може викликати когнітивне перенавантаження. То ж для *presentation stage* варто обрати більш контрольовану практику, що допомагає учням дослідити правило самостійно за допомогою прикладів цільової граматики (target grammar) та використанням CCQs (concept-checking questions) для скафолдингу. Також можна попросити студентів виконувати це завдання в групах, що дасть змогу слабшим учням вчитись у сильніших. А другі в свою чергу можуть закріпити матеріал, пояснюючи його слабшим (**peer teaching**).

3) Питання для перевірки розуміння концептів (**CCQs** – Concept-Checking Questions). Підходить або для стадії презентації (presentation stage) або для повторення раніше пройденого матеріалу. (див. Додаток А)

Для презентації ключової граматики вчитель або записує на дошку, або відкриє на екрані декілька пар речень, що складається з висловлювання у прямій мові та його еквіваленту в непрямій мові. Використовуючи ряд питань для перевірки розуміння (concept checking questions) вчитель наводить учнів на правильні думки щодо ключової граматики, щоб допомогти їм «відкрити» правило її використання. До прикладу, з парою речень: “*Today I felt a bit like in the blues*” – “*He complained he felt a bit like in the blues that day*” — вчитель може задати наступні запитання: “*What reporting verb is used? Why is it used?*”; “*How*

did the grammar tense change?”; “How did word ‘today’ change?”; “How did the person change?” etc.

Аналогічну процедуру вчитель проводять з декількома іншими реченнями. Варто охопити речення, що показують інші граматичні часи та часові вирази для якомога ширшого охоплення теми.

Після проведення цього завдання, можна попросити студентів працювати в групах та разом скласти правила використання непрямої мови на базисі оглянутих ними раніше прикладів. Робота в групі важлива для додаткової колаборації та скаффолдингу.

4) Виявлення і виправлення помилок (Error detection and correction).

Мета: Навчитися самостійно помічати та виправляти помилки. (див. Додаток А)

Студенти читають 8-10 речень у непрякій мові, знаходять та виправляють помилки в кожному з них. Це важливий елемент навчання за індуктивним методом, адже студенти мають навчитись самостійно, критично мислячи, знаходити помилки та виправляти їх. Це завдання можна зробити ще краще, якщо учні виправлятимуть помилки, які вони самі часто роблять. Наприклад, можна в якості повторення, зібрати речення в непрякій мові, написані учнями під час якогось іншого завдання та попросити їх виправити свої помилки.

Після виконання завдання учнів можна попросити накреслити таблицю з трьома колонками, де перша колонка — помилковий варіант, друга колонка — правильний, а третя колонка — пояснення правильного варіанту. Ця вправа дозволяє як виправити миттєві помилки після презентації нової граматики, так і закам'янілі помилки (**fossilized errors**).

5) Поступове підвищення складності методом скаффолдингу (Scaffolded transformation).

Мета: Практика трансформації з допомогою опор та підказок.

Інструкція:

Учні поетапно змінюють прямі висловлювання на непрямі:

- 1 крок: замінити особу

- 2 крок: змінити час
- 3 крок: змінити обставину
- 4 крок: переписати повністю

Цей тип завдання чудово підходить для етапу контрольованої практики одразу після презентації ключової граматики. Поетапне перетворення речення дозволяє нам запобігти когнітивному перенавантаженню та маленькими кроками досягти чіткого розуміння трансформації прямого висловлювання в непряме.

6) Поєднання прикладів цільової граматики, в нашому випадку Reported speech, з тексту до правил їх використання (matching examples from the text to rules**). (див. Додаток А)**

Мета: презентація нової граматики із використанням методу сугестивного відкриття.

Учні самостійно дізнаються правила використання граматики за допомогою поєднання прикладів використання граматики в тексті з правилами використання. Як джерело прикладів використання граматики може бути попередньо прослуханий або ж прочитаний текст.

Вправи на навчання минулого доконаного часу і минулого простого часу (**Past Perfect vs Past Simple**) із використанням індуктивного методу:

1) Контекстуальне помічання (Contextual noticing**).**

Для імплементації індуктивного методу учні спочатку читають короткий текст, приклад якого ви можете побачити:

When Anna arrived at the station, the train had already left.

She was late because she had forgotten to set her alarm.

She had packed her bag the night before, but it didn't help.

Завдання учнів — виписати приклади використання Past Perfect та Past Simple. Після цього вчитель запитує серію Concept-checking questions, які спочатку спрямовані на розуміння семантичного наповнення граматичної форми: *“Which action happened first in this sentence?”*; *“Which action happened later in this sentence?”*; *“What time words or conjunctions does speaker use to tell that this action happened first?”*; *“Does the second action show a past result?”*

Після того, як учні відкриють для себе семантичне наповнення цієї граматичної форми. Варто звернути їхню на власне побудову граматичного часу.

“Does ‘had’ have any meaning? Is it an auxiliary verb?”; *“What is the main verb?”*; *“Is the main verb in past simple or past participle form?”* etc.

Після презентації ключової граматики з використанням concept-checking questions, учні в парах або групах складають правило використання past perfect та готують коротке пояснення різниці між past perfect та past simple.

2) «Правда» чи «брехня» щодо граматичних правил (choosing True/False statements about the TL rules).

Мета: глибоко ознайомити учнів із граматичними правилами та вміти помічати помилки. Наприклад, учням може бути надане твердження *“We use Past Simple for an action that happened before another action in the past”* — відповідно, учні мають його позначити, як неправдиве *“False”*.

3) Виявлення і виправлення помилок (Error Detection and Correction)

Мета: Усвідомити типові помилки.

Інструкція: Учні отримують речення з помилками, наприклад:

- *She had went to the shop before I arrived.*
- *They hadn't saw the movie.*

Це важлива частина навчання за індуктивним методом, оскільки студенти повинні критично мислити, знаходити помилки та виправляти їх самостійно.

Якщо учні виправлятимуть помилки, які роблять самі, це завдання можна зробити ще кращим. Наприклад, ви можете повторити завдання, зібравши речення в непрямій мові, написані учнями під час попереднього завдання, а потім попросити їх виправити свої помилки.

Після того, як учні виконали завдання, їх можна попросити накреслити таблицю з трьома колонками. Перша колонка повинна містити помилковий варіант, друга колонка правильний варіант, а третя колонка повинна містити пояснення правильного варіанту. З цієї вправи можна виправити як закам'янілі помилки, так і миттєві помилки після презентації нової граматики.

4) Посаднання прикладів використання з діалогу разом з правилами (matching examples from the dialogue to rules)

Мета: Презентація ключової граматики та правил використання Інструкція:

Дано діалог з використанням Past Simple & Past Perfect:

A: "Why was Sarah crying?"

B: Because she had failed the exam.

A: But the exam was today!

B: Yes, but she had already heard the result.

A: How did she hear it so early?

B: The teacher had posted the results online before the class started.

A: Oh, so she knew everything even before she came to school?

B: Exactly. She had checked her email as soon as she woke up.

A: And what did she do after she saw the result?

B: She had called her best friend before she even left the house.

A: Did her friend try to cheer her up?

B: Yes, but Sarah had already decided that she wouldn't go to the celebration.

A: When I met her this morning, she looked really upset

B: Of course. She had been crying for half an hour before you saw her."

Учні вичитують діалог, підкреслюють приклади використання ключової граматики та поєднують їх з правилами використання.

Підсумовуючи, усі вправи з індуктивного методу навчання граматики мають спільну методологічну основу: спрямованість на те, щоб студенти самостійно відкривали граматичні правила за допомогою аналізу контексту, порівняння мовних зразків, критичного мислення та групового обговорення. Вони передбачають, що студенти активно беруть участь у процесі навчання, а не просто засвоїли готові правила. Вони також передбачають поступове збільшення складності завдань відповідно до рівня сформованості граматичної компетентності студентів. Крім того, завдяки поєднанню елементів скаффолдингу, колаборативної роботи та рефлексії ці вправи сприяють кращому розумінню та довгостроковому засвоєнню граматичних структур у реальному мовленні.

Однак, варто зазначити, що хоча кількість охоплених нами граматичних тем здається маленькою, нашим завданням було продемонструвати практичний приклад використання індуктивного методу навчання граматики. Вчителі, що читають цю роботу, можуть за прикладом однієї з вправ адаптувати її під свої педагогічні потреби.

2.3 План уроку із використанням Guided Discovery для навчання граматики

У цьому підрозділі нашої наукової розвідки окреслено план уроку із використанням індуктивного методу для навчання граматики студентів

дорослого віку. При складанні плану з навчання граматики за індуктивним методом, варто актуалізувати основні принципи, яких ми притримуємось при плануванні: 1) Заохочення колаборації між учнями. 2) Правильна постановка завдань з використанням ICQs. 3) Моніторинг (спостереження) від вчителя для успішної фасилітації навчального процесу та колаборації. 4) Якісний зворотній зв'язок та самостійна робота над помилками.

Згідно з словами А.І. Кхан (2012) планування уроку — це «шаблон, яким повинен користуватися кожен ефективний вчитель. Іноді вчителі не готують чорно-білий план уроку, але деякі з них мають ментальний план уроку, готовий для ефективного викладання та навчання. Кожен з нас робить планування, навіть якщо завдання досить просте, щоб передбачити труднощі та можливий розвиток і застосування сумісних стратегій» [30, С. 3958].

Згідно з науково-педагогічними матеріалами British Council для вчителів, основними принципами ефективного планування уроку є [16]:

- 1) «Тема уроку має бути чіткою та зрозумілою: логічно пов'язані завдання допоможуть учням краще слідкувати за ходом уроку.
- 2) Треба постаратись зацікавити учнів з перших хвилин заняття — щоб розпочати тему та привернути увагу, почніть з картинки, фотографії чи предмета. Або можете розпочати з короткої розповіді з використанням ключової граматики
- 3) Кидайте виклик своїм студентам: без виклику немає навчання і мотивації. Враховуйте, що діти вже знають, і додавайте нове. Матеріал, що вивчається, обов'язково має бути трішки складним і новим. Проте і ви маєте бути спроможним поєднати нові знання з тими, що вже є у студентів.
- 4) Повторення є неймовірно важливим для наших студентів. Як мінімум для закріплення попередніх знань, їх актуалізації перед вивченням нового матеріалу та побудови зв'язку між новими знаннями та старими.
- 5) Згідно з методологічними рекомендаціями, кожна вправа та активність має мати чітку мету виконання.

- 6) Словниковий запас. Завчасно оберіть слова для вивчення та підготуйте, як їх пояснюватимете.
- 7) Надання інструкцій для завдань має бути коротким та зрозумілим. Також для уникнення незрозумілостей використовуйте Instruction-checking questions та modelling.
- 8) Враховуйте чітку послідовність етапів уроку: починайте з введення теми, далі — відкриття правил з граматики за індуктивним методом, контрольовані вправи, потім — вільна практика й підсумок, зворотній зв'язок
- 9) Потенційні виклики та способи їх вирішення: варто розписати які труднощі під час навчання ми можемо передбачити та можливі варіанти їх вирішення» [16].

Отже, план уроку з використанням індуктивного методу має включати в себе низку елементів. Серед них: заохочення співпраці між студентами, чітке формулювання завдань із використанням ICQs, активне спостереження вчителя з метою фасилітації навчання, надання якісного зворотного зв'язку та стимулювання самостійного аналізу помилок. Важливими складовими уроку також є чітке визначення теми, мотивація студентів на початку заняття, постановка пізнавального виклику, повторення попереднього матеріалу для закріплення знань, планування лексичного мінімуму, логічна послідовність етапів (від актуалізації до вільної практики) та передбачення можливих труднощів з варіантами їх вирішення.

Далі окреслено план уроку з навчання теми *modal verbs (must, have to, don't have to, should, could)*. Для точності викладу основної думки урок описано англійською мовою.

Lesson Plan: Modal Verbs (must, have to, don't have to, should, could)

Level of English: B1+

Duration of the lesson — 80 minutes

Main aim: By the end of this lesson students will have learnt how to communicate such concepts as obligation, necessity, suggestion and advice in the second language.

Supplementary aims: By the end of this class students will have learnt the grammatical form and meaning of modal verbs and they will have improved their communication and reasoning skills through discourse.

Personal aim: we have successfully conducted a lesson with Guided Discovery for teaching grammar and stuck to all the principles of its implementation.

Warm-up and engagement (10 min)

Main aim: Students will have their prior knowledge activated and lesson topic will be contextualised by the end of this stage.

Students are shown 4 pictures of different life situations (a hospital, a library, a classroom, a job interview). They are asked to describe what they see. ICQ (instruction-checking question) — “Are we describing a picture or guessing a rule?” — “Describing a picture”.

After picture description students are asked to give rules of pieces of advice for these situations. Ask: “What rules or advice can you give in these situations?”.

It is suggested that most of the students would have known modals by the beginning of the class, because they had studied them at school. Hence, we expect some of them to use modals naturally e.g. “You mustn’t smoke.” “You should dress smartly”;

Presentation stage with using Guided Discovery (20 min)

Main aim of the stage: by the end of the stage students will have identified how to use modal verbs with the help of Guided Discovery.

Give students 4 short dialogues based on the pictures from warm-up (contextualised use of *must*, *have to*, *should*, *don’t have to*, *could*) Students work in pairs to:

1. Underline modal verbs
2. Match each to a meaning: obligation, lack of obligation, advice, possibility

Monitoring: Teacher circulates and notes difficulties

Pair-share: Groups share and discuss their answers

Eliciting rules: As a class, teacher builds a table of functions on the board (with student input)

Common ICQs to clarify the instruction would be: “Do you work in pairs or alone?”; “Do you read or listen to dialogues?” “Do you match modal verbs with meanings or do you write them down?”; “How much time do you have?” etc.

While eliciting the rules on the board using student input, a teacher must be asking concept-checking questions to clarify the meaning of modal verbs. For example, if there is a sentence in a dialogue “You don’t have to come to tomorrow’s lecture», the teacher might ask the following concept-checking question «Is it necessary or NOT necessary to come to tomorrow’s lecture?”

A teacher should also ask concept-checking questions about the grammatical form e.g. “Do we use present tense or infinitive after the modal verb?»; «Are modals followed by particle “to?” “Are there exceptions when there is particle «to» with modal verbs?»;

Pronunciation & Short Drills (5 minutes)

Aim: Focus on pronunciation and spoken fluency

- Chorally and individually drill target modals in context
- Highlight stress and weak forms: /ʃʊd/, /hæv tə/, etc.
- Quick substitution drill: *You should eat more* → *He should sleep more* → *They should study more*

Students could take turns quickly substituting a part of the sentence with the studied modal verbs. The drilling is important right after the presentation stage to get to grips with pronunciation and memorise sentence patterns.

Controlled Practice (15 minutes)

Aim: Practise form and meaning in structured way

- **Activity:** Gap-fill sentences based on the functions (printed worksheet)
- Example: *You _____ see a doctor. You look pale.*
- Listen to the audio and check your answers. Then teacher gives further feedback on task completion
- **ICQs:** “Do we write one word or two words? Can we use any verb or some specific verbs?” — “We use modal verbs, that’s correct”.

Semi-controlled practice (5 minutes for completion and 5 minutes for presentation for the whole group)

Aim: to further practice using modals but with a lesser degree of cognitive overload.

Activity: students are shown gapped sentences that they have to complete with their own ideas. For example: “Customers _____ while eating at a restaurant”; “When I am home, I _____ before my parents come home” etc.

This semi-controlled practice advances our lesson to a further degree of creativity and higher level of students’ production.

ICQs: “Do you need to complete sentences with your ideas or with prepared options?” “Do you have 5 minutes or 10 minutes of completion?”;

While monitoring students’ answers, if they make a mistake, a teacher should correct it after the activity by using concept-checking questions to make students notice their mistake themselves and take a bigger part in error correction.

Production : Freer Practice – Communication Task (10 minutes)

Aim: Use modals in creative, communicative context

Activity: Problem-solving in groups: You are planning a student trip abroad

- Use *must, should, could, don't have to, have to* to decide rules and advice
- Example: “We must get insurance.” “We don't have to travel by plane.”
- Each group presents 3 rules, 2 pieces of advice, and 1 optional suggestion

Teacher monitors: noting errors for later feedback

Feedback, consolidation and mistake correction (10 minutes):

The aim of the activity is to correct the mistakes students made during the previous activity. As mentioned before, teacher should always let students correct their own mistakes. Hence, a teacher must use CCQs to elicit the correct answer from their students to increase students' autonomy and critical thinking.

This way, the teacher could write down examples of mistakes from students on the board -> ask students to correct -> clarify any other misunderstandings using CCQs.

Anticipated challenges and solutions:

1) It is highly likely that some students will confuse «must» and «have to» as they have similar meaning. However, teacher could elicit the right concept from the student by using CCQs as shown in the example:

“I must go to bed now, it's getting pretty late”. CCQ — “Did somebody else tell the speaker to go to bed or did the speaker decide for themselves?”. After that the teacher should make students write down the difference, that “must” is more commonly used with personal decisions, whereas “have to” — with outer obligations.

2) Mixed-ability group: weaker students struggle in freer task — to deal with this issue, be ready to pair them with stronger students and provide model sentence cards.

3) Students forget to include the base form of the verb after the modal — to deal with it we should emphasise on this point during drilling and controlled practice (either with additional sentence stress or instruction given).

4) Some students might include «to» after modals «must, should, could». Hence, it is important to emphasise this point during the drilling and controlled practice (either with additional sentence stress or instruction given).

Висновки до Розділу 2

У результаті проведеного аналізу основних принципів використання індуктивного методу та після розробки вправ на базі методики, що вивчається, було окреслено низку висновків. По-перше, при плануванні уроків з використанням індуктивного методу для навчання граматики варто притримуватись принципів чіткості та зрозумілості теми, чіткості наданих учням завдань та зрозумілих інструкцій, планування колаборації між учнями як засобу скаффолдингу, фасилітація навчального процесу замість активної участі в ній, моніторинг та збір даних щодо помилок учнів. Іншими принципами, якими варто керуватись — це активне використання ICQs (instruction-checking questions) та CCQs (concept-checking questions) для успішної фасилітації навчального процесу.

При плануванні уроків ми повинні дотримуватися багатьох педагогічних принципів. Насамперед урок має мати чітку та логічну структуру, яка включає актуалізацію попереднього досвіду через спостереження за мовними зразками та самостійне формулювання правил і застосування їх у вільній і контрольованій практиці. Кожен етап уроку повинен бути пов'язаний із попереднім і мати чітку мету. Крім того, важливо зацікавити студентів на початку заняття за допомогою візуальних або контекстуальних стимулів, перевірити, чи розуміють студенти інструкції, використовувати ICQs для перевірки розуміння інструкцій і надавати якісні зворотні зв'язки після виконання завдань.

У запропонованому плані уроку для студентів дорослого віку на тему модальних дієслів (*must, have to, don't have to, should, could*) усі вищезазначені принципи були враховані. Використання колаборативного навчання,

модельовання, візуальної підтримки та поступового ускладнення завдань може дозволити нам досягти заданих нами цілей цього уроку.

РОЗДІЛ 3

ПРАКТИЧНА ЧАСТИНА ДОСЛІДЖЕННЯ ЩОДО ЕФЕКТИВНОСТІ GUIDED DISCOVERY

3.0 Вступні зауваження

Третя частина нашої наукової розвідки розгортає детальну інформацію щодо проведення практичної частини дослідження, підготовки та отриманих результатів. Пробне навчання реалізовано під час навчання із використанням сугестивного відкриття в експериментальній групі та під час навчання із використанням дедуктивного методу в контрольній групі. Попередній та постаналіз рівня граматичної компетентності дорослих студентів далі проінтерпретовано. Іншими словами, кількісні дані виражено якісними даними для висунення певних висновків щодо використання індуктивного методу (сугестивного відкриття) для розвитку граматичної компетентності. Попередня діагностика проводилася посередництвом перед-експериментального зрізу у форматі тесту із вибором правильної відповіді (multiple choice test) на граматичні теми, що вивчалися під час проведення пробного навчання. Під час безпосереднього проведення уроку із використанням сугестивного відкриття, методом педагогічно-психологічного спостереження було зібрано квалітативні (якісні) дані щодо рівня залученості, мотивації, розуміння граматичних структур учнями експериментальної та контрольної групи. Результати постекспериментального зрізу було зіставлено із результатами передекспериментального зрізу як експериментальної так і контрольної групи для виявлення відмінностей між динаміками розвитку граматичної компетентності за допомогою сугестивного відкриття та дедуктивного методу відповідно. Далі експериментальна та контрольна групи в тексті позначаються абревіаціями ЕГ та КГ відповідно.

3.1. Опис контексту дослідження, учасників та методу збору даних

Контекстом дослідження є міжнародний курс з підвищення кваліфікації для вчителів CELTA, що проводився у травні 2025 уроку. Усього було проведено 8 уроків по 40 хвилин. Кількість студентів — 8 дорослих учнів з рівнем англійської B1+. Усі студенти вивчають English as a Second Language (ESL), адже вивчення англійської проходить у Великій Британії, а не в інших країнах, де англійська не є мовою щоденного спілкування English as a Foreign Language (EFL). Пробне навчання було проведено на базі уроку з вивчення граматичної форми Present Perfect with for/since, just/already/yet, never/ever. Методом збору даних виступав перед-експериментальний зріз на 20 запитань формату тесту із вибором правильної відповіді (multiple choice questions) на задану граматичну тему. Таким чином було визначено попередній рівень знання досліджуваної граматичної форми у студентів ЕГ та КГ (по 8 студентів у кожній). Передекспериментальний зріз було проведено із метою зіставлення результатів постекспериментального зрізу ЕГ та КГ та виявлення відмінностей між рівнями розвитку граматичної компетентності в межах заданої граматичної теми.

Таким чином, об'єктом практичної частини нашого дослідження є використання методу сугестивного відкриття та граматична компетентність. А предметом дослідження є ефективність використання сугестивного відкриття для розвитку граматичної компетентності учнів дорослого віку рівня B1+.

Наша робоча гіпотеза, що має підґрунтя у вигляді проаналізованої нами наукової літератури, полягає у тому, що використання методу сугестивного відкриття ефективніше сприятиме розвитку граматичної компетентності учнів дорослого віку ніж при використанні дедуктивного методу. Окрім цього, методом педагогічно-психологічного спостереження ми маємо на меті підтвердити, що використання сугестивного відкриття сприятиме вищому рівню залученості, мотивації учнів, та кращого розуміння учнями матеріалу, що вивчається, безпосередньо під час уроку.

Результати перед-експериментального зрізу умовно перенесено з квантитативних даних у квалітативні. Таким чином, студенти, що набрали до 5 балів з 20 на тесті мають початковий рівень граматичної компетентності. З 6 до 10 балів — низький рівень. З 11 до 15 балів — середній рівень. З 16 до 20 балів, відповідно, високий рівень. Варто зазначити, що подібна стратифікація рівнів розвитку граматичної компетентності є винятково умовною та не має певного офіційного підґрунтя. Подібна класифікація потрібна для зручного вираження квалітативних даних з їх подальшим розгортанням у квантитативні.

Перед-експериментальним зрізом було визначено, що в ЕГ 1 студент має початковий рівень граматичної компетентності в межах даної теми, 2 студенти — низький рівень, 4 студента — середній рівень та 1 студент — високий рівень. В КГ 3 студенти мають низький рівень за результатами зрізу, 4 студента — середній та 1 студент — високий. За результатами ми бачимо, що в середньому показнику попередній рівень граматичної компетентності у КГ вищий за ЕГ. Повертаючись до нашої робочої гіпотези, ми вважаємо, що ЕГ не тільки наздогонить КГ, а й матиме вищі результати за пост-експериментальним зрізом.

3.2. Хід проведення уроку із використанням Guided Discovery

У цьому підрозділі нашої наукової розвідки описано хід проведення уроку із використанням сугестивного відкриття. Детальний план уроку описано в Додатках (див. Додаток Б). Тут звернено увагу на низку елементів уроку: фреймворк (його структура на поверхневому рівні), використанні техніки, принципи імплементації сугестивного відкриття, тема уроку, рівень англійської мови та цілі уроку.

На уроці використано матеріали підручника English Unlimited рівня B1, але враховуючи рівень студентів (B1+) та загальні методологічні вимоги до магістерської роботи (викладацька практика на рівні B2), граматичну тему було ускладнено розширенням комунікативних ситуацій використання Present Perfect. Матеріали підручника розглядають граматичний час із використанням

тайм-фреймів, що будуються за допомогою *ever, never, for & since*. Нами матеріал ускладнено та додано часові фрейми, що реалізуються виразами *already, just, yet, recently* та іншими словами, що характеризують теперішній результат дії, що вже сталася в минулому.

Методологічно урок поєднує сугестивне відкриття із комунікативним підходом — учні вчаться використовувати граматичні форми із конкретними комунікативними цілями. Ядром фреймворку уроку є PPP (*presentation - practice - production*), що обрамлений за допомогою *lead-in* та *wrap-up*.

Основна мета уроку: допомогти учням зрозуміти значення та вживання *Present Perfect* з часовими маркерами, щоб вони могли розповісти про особистий досвід та події у своєму житті.

До кінця уроку учні:

- зрозуміють форму, значення та вживання слів *for, since, never, ever, already, just, yet* у *Present Perfect*;
- відпрацюють граматику за допомогою контрольованих вправ під керівництвом вчителя;
- обговорять особисті ситуації, обговорять особистий досвід, а також пограють в гру «*mingling*» для практики використання часових маркерів;

Другорядною метою уроку із використанням сугестивного відкриття є покращення здібності учнів до говоріння в контексті використання *Present Perfect* з *for* і *since* та іншими часовими словами.

Припущення:

Студенти можуть мати базове розуміння *Present Perfect*, наприклад, використовувати його для вираження дій, які почалися в минулому і мають відношення до сьогодення (наприклад, *I have been living here for five years*). Однак вони можуть мати труднощі з правильним використанням *for* і *since*, а також із коректним використанням *ever/never, already, just, yet*. Деякі з них, можливо, чули про *Present Perfect*, але не можуть використовувати його в значущому контексті.

Повертаючись до фреймворку, урок структурно поділений на:

Lead-in: engage students and expose them to the target grammar in a meaningful context. Show pictures of famous people (Adele, Taylor Swift, Oleksandr Usyk and so on) and ask learners general questions such as «Who are the people in the picture?» «What do you know about these people?» Students discuss the answers for two or three minutes. Nominate students and ask them to share their answers. Encourage use of time expressions such as *since, just, already, yet* and *for* etc.

E.g Taylor Swift has been a singer **since** 2006. Write one or two of the students' examples on the whiteboard. (5 minutes)

Presentation: clarify the meaning, form, and usage of the present perfect with *for, since, never, ever, already, just, yet*. Students need to read some facts about a famous celebrity and complete the rules about target time expressions individually. E.g. The sentence “Taylor Swift has **just** released her new album” matches the rule “We use **just** for actions that happened very recently.”. A teacher’s role as a facilitator is to help and guide learners into determining the rules themselves. A teacher elicits the rules from the learners. Ask CCQs to check understanding, and give an easy explanation for the difference between *time expressions* and *elicit the form*.

E.g. She has been famous **since** 2006.

CCQs: Is she famous now? (Yes), Was she famous before 2006? (No), When did she become famous? (in 2006) (10 minutes).

Practice:

Controlled Practice: develop learners’ accuracy in the context of the present perfect with *for, since, already, just, yet, never, ever* in guided activity. 1. Ask students to complete sentences with correct time phrases. Ask students to do pair-checking to encourage collaboration and critical thinking to justify their choices. Elicit the answers from students, but ask them to use target grammar. (10 minutes).

Production:

Вільна практика (Free Practice): practise using the present perfect with *for, since, already, just, yet, never, ever* in more spontaneous, communicative activities in the context of own experiences and things that happened recently. Instruct students to ask and answer the questions in pairs by using the given prompts. Instruct them to go in

the middle of the class, find a partner, and share their experience. Tell them to change partners when they finish. Set a time limit. Ask ICQs to check understanding of the instructions for mingling activity. (10 minutes).

Wrap-up!

Conclude and consolidate the grammar topic. Delayed error correction and praising the good use of the language. (5 minutes).

Для фасилітації проведення даного заняття була створена презентація на сайті “Canva”.

Під час проведення цього уроку із використанням методу сугестивного відкриття ми змогли зібрати певні якісні дані методом педагогічно психологічного спостереження. Ці дані стосуються переважно рівня залученості та мотивації учнів під час участі в навчальному процесі.

В загальних рисах варто зазначити, що рівень мотивації був підвищений під час використання сугестивного відкриття. Це саме і стосується рівня залученості. При використанні сугестивного відкриття вчитель зобов’язаний залучати учнів до самостійного опрацювання мовного матеріалу, а сам вчитель виступає фасилітатором — як результат, учні також отримують підвищений рівень задоволення від навчання, адже вони є його активними учасниками.

Що стосується проведення контрольного навчання в КГ, то було використано ідентичний фреймворк на поверхневому рівні — lead-in, presentation, practice, production, wrap-up. Було використано ті самі матеріали, проте граматику вивчалась дедуктивно, а не індуктивно. Що окрім нижчого рівня мотивації та залученості, негативно вплинуло на співвідношення ТТТ (Teacher talking time) & STT (Student talking time), що, на нашу думку, точно не має позитивного впливу на розвиток як граматичної так і комунікативної компетентності студентів.

Повертаючись до нашої робочої гіпотези, ми також повторно висуваємо припущення, що використання саме сугестивного відкриття дозволило учням значно сильніше покращити розуміння граматичної форми та її використання в контексті. Ймовірно це також позитивно вплинуло на запам'ятовування цільового матеріалу (knowledge retention).

Що стосується контрольного навчання за дедуктивним методом навчання граматики в КГ — результати відмінні від ЕГ. Основна сутність полягає у тому, що методом психолого-педагогічного спостереження було виявлено нижчий рівень мотивації та залученості. Більш того, це також вплинуло на запам'ятовування та розуміння цільової граматики, що буде детальніше оглянуто в наступному підрозділі при виявленні відмінностей між динаміками розвитку граматичної компетентності ЕГ та КГ.

Отже, використання методу сугестивного відкриття на етапі імплементації пробного навчання продемонструвало те, що індуктивне навчання позитивно сприяє мотивації та залученню учні дорослої аудиторії, а також, ймовірно, рівню задоволення від уроку, кращому запам'ятовуванню та розумінню.

3.3. Аналіз результатів дослідження

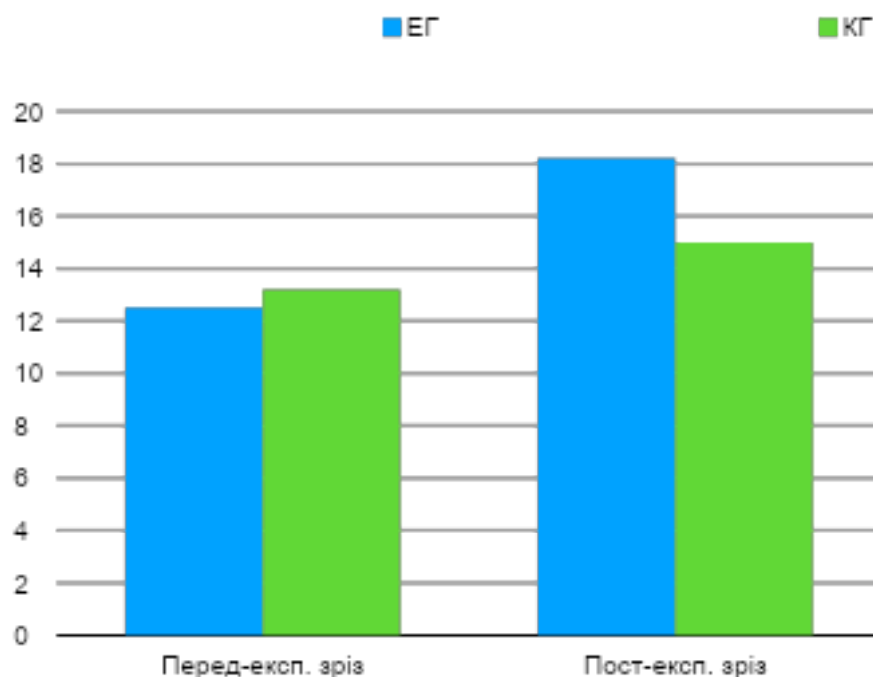
У цьому підрозділі здійснено порівняльний аналіз результатів перед- та пост-експериментального зрізу ЕГ та КГ для виявлення відмінностей між динаміками розвитку граматичної компетентності групи, що навчалась за індуктивними методом та групи, що навчалась граматичній формі дедуктивно. Порівняльний аналіз результатів попередньої та пост-діагностики дозволить нам підтвердити нашу робочу гіпотезу щодо ефективності використання методу сугестивного відкриття для навчання граматики та виявити й проінтерпретувати позитивні ефекти, які цей метод має на навчальний процес студентів дорослого віку. Варто зазначити, що тест, що використовувався під час постекспериментального зрізу має ідентичний формат до

перед-експериментального зрізу — це було зроблено для чистоти оцінки результатів.

Повертаючись до попередніх підрозділів, перед-експериментальним зрізом було виявлено, що студенти ЕГ: 1 студент має початковий рівень граматичної компетентності щодо даної теми; 2 студенти мали низький рівень; 4 студенти мали середній рівень; і 1 студент мав високий рівень. В КГ 3 студенти мають низький результат зрізу, 4 — середні та 1 — високий. Результати продемонстрували, що попередній рівень граматичної компетентності у КГ вищий за ЕГ у середньому показнику.

Однак, ми спостерігаємо вищий рівень розвитку граматичної компетентності у ЕГ, що навчалась за сугестивним відкриттям, під час проведення пост-експериментального зрізу. Хоча початково ЕГ в середньому мала нижчий результат за КГ — їхня динаміка розвитку граматичної компетентності була достатньо позитивною ніж динаміка розвитку КГ для того, щоб обігнати їхні результати під час пост-експериментального зрізу.

Якщо бути точнішим, то пост-експериментальним зрізом було виявлено, що 6 студентів в ЕГ мали високий рівень граматичної компетентності та 2 студенти мали середній рівень, у той час як студенти КГ продемонстрували гірші результати: 1 студент — низького рівня, 3 студента — середнього рівня та 4 студента — високого рівня. Іншими словами, середній бал передекспериментального зрізу ЕГ був 12,5; пост-експериментальний зріз ЕГ — 18,2 бала. Середній бал перед-експериментального зрізу КГ був 13,2 балів, а пост-експериментального зрізу КГ — 15 балів. Для зручності викладу результатів збору квантитативних даних, перегляньте діаграму на визначення росту граматичної компетентності ЕГ та КГ (див. Мал. 3.1).

Мал. 3.1. розвиток граматичної компетентності ЕГ та КГ

Отже, ми можемо чітко бачити вищий рівень розвитку граматичної компетентності ЕГ, що навчалась за методом сугестивного відкриття, що підтверджує нашу робочу гіпотезу. Однак, для нас окрім аналізу результатів важливим є синтез — інтерпретація отриманих даних із подальшими висновками для того, щоб наша наукова розвідка мала вищий рівень практичної цінності. Далі ми розглянемо лінгвістичні та психологічні чинники ефективності використання сугестивного відкриття при навчанні студентів дорослого віку.

Лінгвістичні чинники, тобто ті, що пов'язані з мовою, на нашу думку, є суттєво важливим при обговоренні методики викладання. Таким чином, ми хочемо розглянути 6 лінгвістичних чинників, що позитивно сприяли розвитку граматичної компетентності ЕГ.

1) По-перше, чинником ефективності є індуктивне засвоєння граматики, що лежить в ядрі методу — учні самостійно виявляють закономірності граматичної форми (Present Perfect), що сприяє більш міцному засвоєнню та формуванню довготривалої пам'яті.

- 2) По-друге, на нашу думку, активне самостійне відкриття закономірностей позитивно сприяє розвитку автономності навчання — замість механічного заучування, студенти формують здатність самостійно аналізувати й оволодівати граматичними структурами.
- 3) По-третє, методом сугестивного відкриття передбачено контекстуальне опрацювання граматичної форми, що є корисним для перенесення знань у комунікативні ситуації. Таким чином, звідси випливає ще одне припущення — метод сугестивного відкриття може виявитися особливо корисним при використанні комунікативного або лексичного підходу з фреймворком TBL (Task-based learning) адже в кінці уроку учні мають виконати якесь комунікативне завдання.
- 4) Метод сугестивного відкриття, окрім вищезазначених переваг, дозволяє уникнути когнітивного перенавантаження учнів під час ознайомлення й опрацювання граматичних форм. У дедуктивному методі — часто багато правил подається водночас, при індуктивному навчанні — поступове й самостійне відкриття правил студентами, що знижує навантаження на когніції студентів (принцип — *one challenge at a time*).
- 5) Студенти не лише вивчають форму, а й розуміють прагматичне значення граматичних структур у різних ситуаціях (розповідь про досвід, дії, що мають результат у теперішньому).
- 6) Високий рівень методологічної «валентності». Іншими словами, метод сугестивного відкриття може бути розгорнуто в контексті використання різних підходів та фреймворків. Як класичний PPP, так і типовий для лексичного підходу - observe - hypothesise - experiment, так і фреймворк TBL. В синергії з ними сугестивне відкриття набуває навіть більшої ефективності.

Окрім лінгвістичних чинників ефективності також є психологічні чинники, про які ми будемо говорити в більш «обережній», менш декларативній формі, адже вивчення психологічних чинників потребує окремого дослідження із залученням додаткових спеціалістів.

- 1) По-перше, це зростання рівня залученості й мотивації при використанні методу сугестивного відкриття, як наслідок відчуття контролю студентів над своїм навчанням.
- 2) По-друге, це ймовірне зменшення навчальної тривожності як наслідок активного залучення студентів у навчальний процес. Відсутність прямого тиску «правильних/неправильних» відповідей сприяла безпечному освітньому середовищу, де помилка розглядалася як частина процесу відкриття.
- 3) По-третє, роль вчителя як фасилітатора сприяла тому, щоб атмосфера на уроці була більш партнерською — студенти сприймали урок як не передачу знань, а спільне дослідження мовних закономірностей.
- 4) Окрім цього, використання сугестивного відкриття сприяло покращенню аналітичного та критичного мислення студентів.
- 5) Дорослі навчались не за допомогою «заучування», а за допомогою «осмислення», що позитивно вплинуло на результати.
- 6) Підвищене відчуття успіху стимулювало позитивні емоції, що також мало позитивний вплив на результат.
- 7) Використання методу сугестивного відкриття знижує час говоріння вчителя та збільшує час говоріння студентів на уроці

Таким чином, вища динаміка розвитку граматичної компетентності зумовлена рядом лінгвістичних, методологічних та психологічних чинників успіху, що позитивно сприяли на фінальний результат у вигляді покращення запам'ятовування, розуміння та активнішого використання ключової граматики на уроці.

Висновки до Розділу 3

У третьому розділі було здійснено пробне навчання із метою перевірки ефективності використання методу сугестивного відкриття (Guided Discovery) у Експериментальній групі (ЕГ), у той час як Контрольна група (КГ) навчалась дедуктивно. Було здійснено попередній аналіз рівня граматичної компетентності

ЕГ та КГ — аналізом було з'ясовано, що попередній рівень (до пробного навчання) КГ був дещо вищим за попередній рівень граматичної компетентності ЕГ. Виходячи з цього, нашою робочою гіпотезою була не тільки наявність певної ефективності методу сугестивного відкриття, а й швидша динаміка розвитку граматичної компетентності ЕГ. Окрім просто визначення методу сугестивного відкриття як ефективного інструменту для навчання граматики, в нашій робочій гіпотезі було передбачено те, що використання методу сприятиме високому рівню залучення та мотивації учнів, що є одними з важливих чинників успіху при розвитку мовних компетентностей.

Пробне навчання було реалізовано в контексті міжнародного курсу для підвищення кваліфікації вчителів CELTA. Всього було проведено 8 уроків по 40 хвилин із двома групами (ЕГ та КГ). Кількість студентів у кожній групі — 8. ЕГ навчалася за методом сугестивного відкриття в межах комунікативного підходу, що було реалізовано у фреймворці PPP (Presentation - practice - production). КГ навчалася за дедуктивним методом. Темою пробного навчання граматики був Present Perfect із використанням тайм-маркерів *already/just/yet/never/ever/for/since*.

Порівняльний аналіз результатів перед і після пробного навчання показав, що експериментальна група (ЕГ), яка навчалася за методом сугестивного відкриття, значно краще розвивала граматичні навички порівняно з контрольною групою (КГ), яка навчалася дедуктивним методом. Середній бал ЕГ зріс із 12,5 до 18,2, а середній бал КГ зріс із 13,2 до 15. Це підтверджує робочу гіпотезу про те, що Guided Discovery добре підвищує граматичні навички дорослих студентів. Інтерпретація цих результатів та психологопедагогічне спостереження навело нас на міркування щодо психологічних, лінгвістичних, та методологічних чинників успіху розвитку граматичних навичок ЕГ.

Отже, результати експерименту показують, що метод сугестивного відкриття полегшує більш глибоке, осмислене та тривале засвоєння граматичного матеріалу; це також сприяє розвитку навичок спілкування та

позитивно впливає на емоційно-мотиваційну сферу навчання дорослих студентів.

ВИСНОВКИ

У результаті нашої наукової розвідки було теоретично обґрунтовано та практично доведено ефективність використання методу сугестивного відкриття при навчанні граматики студентів дорослої аудиторії.

У першому розділі нашої роботи було проаналізовано наявні та актуальні знання про індуктивний підхід та теоретичні засади імплементації індуктивного підходу (методу сугестивного відкриття) для викладання граматики. Методом огляду наукової літератури було встановлено, що метод сугестивного відкриття (Guided Discovery) базується на принципах індуктивного навчання, когнітивної (іншими словами — пізнавальної) активності, співпраці, самостійного «відкриття» мовних закономірностей в контекстуальному їх вивченні, а також фасилітації з боку вчителя. Порівняльний аналіз показав, що на відміну від традиційного дедуктивного підходу, індуктивний метод підвищує рівень залученості, формує критичне мислення та сприяє розвитку навчальної автономії студентів.

У другому розділі описано фундаментальні засади практичного застосування індуктивного навчання. Аналізом наукової літератури визначено основні принципи імплементації методу сугестивного відкриття. Окрім цього, розроблено систему вправ, спрямовану на розвиток граматичної компетентності студентів різних рівнів, та які можуть бути адаптовані під методику сугестивного відкриття, а також створено план-зразок уроку із використанням досліджуваного методу — цей план не було використано при імплементації пробного навчання, але він слугує прикладом того, як ми можемо планувати урок із використанням сугестивного відкриття із фреймворком PPP.

У третьому розділі було проведено пробне навчання, щоб перевірити, наскільки ефективним було використання методу сугестивного відкриття (Guided Discovery) в експериментальній групі (ЕГ), тоді як контрольна група (КГ) була навчена дедуктивно. Після пробного навчання було проведено попередній аналіз рівня граматичної компетентності ЕГ та КГ. Результати

показали, що попередній рівень граматичної компетентності ЕГ був дещо нижчим за рівень КГ. З цієї причини ми припускаємо, що метод сугестивного відкриття має певну ефективність. Ми також припускаємо, що розвиток граматичної компетентності ЕГ відбувається швидше. Наша робоча гіпотеза передбачає, що крім простого визначення методу сугестивного відкриття як ефективного інструменту для навчання граматики, він сприятиме високому рівню залучення та мотивації учнів, що є одними з важливих факторів успіху в розвитку мовних компетентностей.

Пробне навчання проводилось на базі міжнародного курсу CELTA. Усі вісім уроків тривали сорок хвилин із двома групами (ЕГ та КГ). У кожній групі було 8 учнів. У межах комунікативного підходу, який використовувався у фреймворці PPP (Presentation - Practice - Production), ЕГ навчалася за допомогою методу сугестивного відкриття. Дедуктивний метод був використаний для навчання КГ. Тема пробного навчання граматики була Present Perfect, з використанням часових маркерів already, just, yet, never, ever, for, since. Порівняльний аналіз результатів перед і після пробного навчання показав, що експериментальна група (ЕГ), яка навчалася за методом сугестивного відкриття, мала значно кращі граматичні навички, ніж контрольна група (КГ), яка навчалася за методом дедуктивного відкриття.

Таким чином, результати нашого практичного дослідження підтверджують ефективність використання методу сугестивного відкриття в навчанні студентів дорослого віку. Окрім вищої динаміки розвитку граматичної компетентності ЕГ було виявлено кращу автономію учнів, вищий рівень залученості та мотивації студентів.

Майбутнім дослідження варто зосередитись на дослідження використання методу сугестивного відкриття з ширшою вибіркою учасників дослідження. Крім цього, було б корисним провести лонгітюдне (продовжане) дослідження щодо використання методу сугестивного відкриття з метою визначення довгострокових ефектів використання методу при навчанні.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Варчук, Л. В. Method of Guided discovery in English classes in university. дисертація. ВНТУ, 2022. 252с.
2. Вознюк, О. В. Технології інтенсивного навчання іноземних мов і культур. 2020. 47 с.
3. Гапоненко, Л. П., & Пантелєєва, В. О. Особливості методів навчання лексики на уроках іноземної мови у середній школі. 2020. *Актуальні питання філології та методики викладання мов*, 3(15), 120-129.
4. Мироненко, Н. В., & Пуляк, О. В. Сугестивна технологія як засіб мотивації студентів до освітньої діяльності в умовах дистанційного навчання. 2022. *Наукові записки. Серія: Педагогічні науки*, (208), 187-192.
5. Назаренко М. Використання сугестивного методу при вивченні іноземної мови. 2012. *Наукові записки Національного університету «Острозька академія»: Серія «Філологія»*, 1(25), 219-220.
6. Ніколаєнко, Ю. О. Розвиток навичок співробітництва у процесі формування граматичної компетенції майбутніх перекладачів. 2022. *Актуальні проблеми іноземної філології та перекладознавства* 56(4), 192-198.
7. Олинець, Т. Використання методу guided discovery в навчанні іноземної (англійської) мови здобувачів вищої освіти. 2025. *Педагогічна освіта: теорія і практика*, (38), 170-181.
8. Ярема, О. П. Використання методу сугестивного (керованого) відкриття для формування навичок 21 століття на уроках іноземної мови. 2021. *Теорія і практика сучасної науки та освіти: матеріали IV Міжнародної науково-практичної конференції*. 34с.
9. Alzu'bi, M. A. Effectiveness of Inductive and Deductive Methods in Teaching Grammar. 2015. *Advances in Language and Literary Studies*, 6(2), 187-193.
10. Anilkumar K. V. English Language Teaching with Deductive and Inductive Methods. 2023. *Journal for Research Scholars and Professionals of English Language Teaching*. 7(40) 1-10.
11. Bahri, S. The Effectiveness of Discovery-Discussion Technique in Vocabulary Teaching. An Experimental Research In Intermediate-Two Level Conversation Program. 2009. *Language Circle: Journal of Language and Literature*, 4(1). 210-213.
12. Bazurto Alcivar, GJ, Vega Zambrano, SP ., Castro Vélez, KE ., & Villafuerte Holguin, JSA . Compelling reading skills in English classes through a guided discovery strategy. 2024 *Cedotic Journal* , 9 (2), 115–141.
13. Bisera K.S., Ivana I. Teacher talking time VS. Student talking time: moving from teacher-entered classroom to learner-entered classroom. 2019. *The International Journal of Applied Language Studies and Culture*. 2(2):25-31.

14. British Council. Concept Checking. Url: <https://www.teachingenglish.org.uk/professional-development/teachers/knowningsubject/c/concept-checking> (дата звернення 14.03.2025)
15. British Council. Guided Discovery. Url: <https://www.teachingenglish.org.uk/professional-development/teachers/knowningsubject/d-h/guided-discovery> (дата звернення 20.04.2025).
16. British Council. Lesson plans. URL: <https://www.teachingenglish.org.uk/professional-development/teachers/planninglessons-and-courses/articles/lesson-plans> (дата звернення 24.04.2025)
17. British Council. Teacher Talking Time. URL: <https://www.teachingenglish.org.uk/professional-development/teachers/knowningsubject/t-w/teacher-talking-time> (дата звернення 20.03.2025)
18. Bruner, J. The process of education. 1961. Cambridge: Harvard University Press.
19. Citra A.U. Developing a guided discovery model based on reflective teaching to improve students' short essay writing skills. 2022. *Linguistics and Culture Review*. 6:422-433
20. El-Magd, M. A. E. M., & El-Magd, M. A. Guided Discovery Based Gamified Tasks for Improving Primary Pupils' Grammar Learning. 2017. *CDELTA Occasional Papers in the Development of English Education*, 63(1), 151-190.
21. Fahimeh E. The Effects of Guided-discovery, Self-discovery, and Situational-presentation Techniques on Learning Conditional Sentences in English. 2019. *Applied Linguistics Research Journal*. ;3(3):51–63
22. Fatma O. Presentation-Practice-Production (PPP): Elicitation Technique Used by the English Teacher to Teach Grammar. 2022. *FOSTER Journal of English Language Teaching*. 3(3):149-159.
23. Gage, N. L. A conception of teaching. 2009. Dordrecht: Springer.
24. Garzon B., Vivian L. Using guided discovery to implement projectbased learning for the acquisition of vocabulary in ninth graders at a public school in Bogotá (Colombia). 2018. [*Maestría en Didáctica del Inglés para el Aprendizaje Autodirigido*](#) 3(4) 12-19.
25. Gonuh T. Scaffolding Technique. 2018. The TESOL Encyclopedia of English Language Teaching Publisher: John Wiley & Sons, Inc. pp.1-5.
26. Grade Teaching Center. Як навчати граматики методом сугестивного відкриття (Guided discovery) 2019. URL: <https://grade.ua/uk/blog/guidediscovery/> (дата звернення 13.03.2025)
27. Harmer J. The practice of English language teaching (4th ed.). 2007 Pearson Education Limited.
28. Jebastine, C. I. . A Guided Inductive Approach To Teaching Simple Future Tense In English Grammar. 2022. *Journal of Language and Linguistic Studies*, 17(2). 1338-1345.
29. Jon Hird. Inductive and deductive grammar teaching: what is it, and

does it work? 2023. Oxford University Press.

30. Khan A.I. Lesson planning for reading: an effective teaching strategy in EFL classroom. 2011. *Elixir Social Studies*. Vol. 37. pp. 3958-3964

31. Lijnsev, P. L., & Klaassen, C. W. J. M. Didactical structures as an outcome of research on teaching learning sequences? 2004 *International Journal of Science Education*, 26, 537-554.

32. McLeod. S. Jerome Bruner's Theory Of Learning And Cognitive Development. *Simply Psychology*. 2024. URL: <https://www.simplypsychology.org/bruner.html> (дата звернення 24.04.2025)

33. McLeod S. Vygotsky's Zone of Proximal Development. *Simply Psychology*. 2024. pp.1-24. URL: https://www.researchgate.net/publication/383563118_Vygotsky's_Zone_of_Proximal_Development (дата звернення 25.04.2025)

34. Moreno, R. Educational Psychology. United States of America: John Wiley and Sons. The Partnership for 21st Century Skills. P21 Common Core Toolkit: A Guide to Aligning the Common Core State Standards with the Framework for 21st Century Skills. 2010. *Washington, DC: The Partnership for 21st Century Skills* (дата звернення 13.03.2025)

35. Nafisan E. The implementation of inductive approach in preintermediate structure subject to English education study program students. 2020. *PGRI. University of Yogyakarta*. 4(2) 10p.

36. Obeidat M.M. & Alomari M.D.A. The Effect of Inductive and Deductive Teaching on EFL Undergraduates' Achievement in Grammar at the Hashemite University in Jordan. 2020 *International journal of Higher education* 9 (2), 280-288

37. Putri, N. A. The implementation of discovery learning in teaching grammar for seventh grade students. 2023. *Khazanah Pendidikan*, 17(2), 63-72.

38. Rachel T. The TEFL Zone. Activities, Delta, Lexis. MFP. 2024 URL: <https://teflzoneracheltsateri.wordpress.com/2024/03/09/mfp/> (дата звернення 14.03.2025)

39. Richards, J. C. & Schmidt, R. Longman dictionary of language teaching and applied linguistics. 2002 Essex: Pearson Education.

40. Shemshurenko, O., Nizamieva, L., Nazarova, G., & Broussois, G. Application of the inductive approach in the process of teaching foreign languages. 2018. *Вісник Національної академії керівних кадрів культури і мистецтв*, (3). 608-612.

41. Soghomonyan, K. Guided discovery as an inductive way of teaching grammar. 2016. *Foreign Languages in Higher Education*, 20(3 (21)), 97-104.

42. Study Smarter. Guided Discovery. Url: <https://www.studysmarter.co.uk/explanations/english/global-english/guided-discovery/> (дата звернення 20.03.2025).

43. Thornbury, S. *How to Teach Grammar*. 1999. Pearson.

44. Turmudi D. Responses Towards Inductive and Deductive Method in Teaching Writing. 2022 *Premise : Journal of English Education and Applied Linguistics*. 1(1), 1-12.
45. Valijarvi, R. L., & Tarsoly, E. Students' perceptions of deductive and inductive methods in teaching reading skills. 2015. *Language Teaching in Higher Education*. 5(1), 181-196
46. Yanto, E. S., & Nugraha, S. I. The implementation of corpus-aided discovery learning in English grammar pedagogy. 2017. *Journal of ELT Research*, 2(2), 66-83.
47. Yusrizal, K. Syukri, M. The application of guided discovery learning model to improve students concepts understanding. 2020 *Journal of Physics*. 1460(1), p.1-7.
48. Zambrano, S.; Priscila V. Compelling reading skills in English classes through guided discovery strategy. 2024. *Cedotic Journal*, 9(2), 115–141.
<https://doi.org/10.15648/cedotiC.2.2024.4056>
49. Zhaohui W. A Study of the Application of Guided Discovery Method in English Grammar Teaching in Junior High School. 2023. *Studies in English Language Teaching*. 11(4) 82-89.
50. Zixu L. A Review of Krashen's Input Theory. 2024. *Journal of Education Humanities and Social Sciences* 26:130-135

ДОДАТКИ

Додаток А

Активності, що можуть використовуватися на уроках з використанням методу сугестивного відкриття на тему “Reported Speech”

Text-based noticing

Read both dialogues. Underline all the differences you notice.

1

The Broken Laptop

Luca: "Hi Mia! I can't meet you tomorrow. My laptop is broken."

Mia: "Oh no! What happened? I will help you fix it today."

Luca: "That's kind, but I must finish my report first. I am very stressed now."

Mia: "Don't worry. I can bring my tools tonight. We will fix it together."

Luca: "Thank you! I will see you tonight, then."

2

Luca told Mia that he couldn't meet her the the following day. He explained that his laptop was broken.

Mia exclaimed with surprise and asked what had happened. She said she would help him fix it that day.

Luca replied that that was kind, but he had to finish his report first. He added that he was very stressed then.

Mia told him not to worry. She said she could bring her tools that night and that they would fix it together.

Luca thanked her and said he would see her that night.

Complete the table with the changes you found.

I can't meet you tomorrow .	Luca told Mia that he couldn't meet her the following day .

Sorting task

Sort out the sentences by **time expression** change.

Time expressions
that Change

Time expressions
that Stay the Same

"I organised the party two days ago"

"I am writing an essay at the moment. "

"My sister lives in Rome."

"Did you see the film last night?"

"The meeting is tomorrow."

"She goes shopping twice a week."

"I have never been to Paris before."

"Will you be here in April?"

CCQs – Concept-Checking Questions

1. What happens to the verb tense in reported speech?

2. What happens to pronouns?

3. Do we keep quotation marks?

4. What happens to the word “tomorrow”?

Concept checking questions (CCQs)	Direct Speech	Reported Speech
1. What happens to the verb tense ?	Anna said, "I am studying now."	Anna said that she was studying then.
2. What happens to pronouns ?	He told me, "I will call you tomorrow."	He told me that he would call me the next day.
3. Do we keep quotation marks ?	Tom said, "I finished my work."	Tom said that he had finished his work.
4. What happens to the word " tomorrow "?	Mary said, "I'll visit the doctor tomorrow."	Mary said that she would visit the doctor the next day.

Error detection and correction

Some sentences are correct, and some are incorrect.

For each sentence:

1. Put a if it is correct, or if it is incorrect.

2. If it is incorrect, rewrite it correctly below.

1. She said me that she was feeling ill.
2. He explained that the project had been completed the day before.
3. They asked us whether we were coming to the party.
4. I told that I would be late.
5. The manager announced that the meeting is tomorrow.
6. She promised to call me as soon as she arrived.
7. He asked me where was the nearest station.
8. My brother said he had lost his phone two days ago.
9. She told him not to worry about it.
10. I wondered if she has received my email.

Matching examples from the text to rules

1. Match examples of Reported speech to the rules.

- a) She told him **to open** the door.
- b) Anna said that she was leaving **that day**.
- c) Mark asked **if** I had seen the keys.
- d) The teacher asked **where** the book was.
- e) Tom said he **had finished** his homework.

1. When reporting statements, change the pronoun and tense if necessary.
2. When reporting yes/no questions, use **if/whether**.
3. When reporting questions with question words, keep the question word.
4. When reporting commands or requests, use **tell + object + to-infinitive**.
5. Change time expressions if needed (e.g. tomorrow/ the next day).

2. Change the sentences above from Reported speech into Direct speech.

Додаток Б

План уроку з використанням методу сугестивного відкриття

Lesson Plan

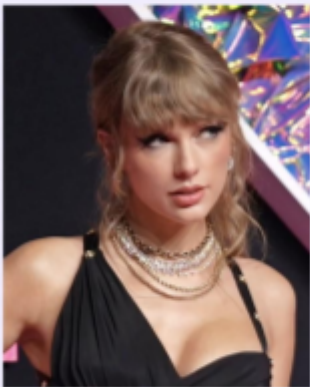
Trainee: Anastasiia Slavik	TP No.: 2	Level: B1
Lesson Length: 40 minutes	Lesson Type: Grammar & Speaking	
Main aim: The aim of this lesson is to help learners understand the meaning and use of Present Perfect with for/since, just/already/yet, never/ever so that they can talk about personal experiences and life events.		
By the end of the lesson, the learners will:		
• Have understood the meaning and form of for/since, just/already/yet, never/ever in the present perfect tense with the help of guided discovery(GD). • Have practised target grammar in controlled guided exercises. • Have discussed personal experiences.		
Secondary aim(s):		
They will also be better able to enhance their speaking <u>skill in the context of using present perfect</u> with time expressions.		
Personal aims / Previous action points you can work on today		
My main personal aim for this lesson is to apply guided discovery effectively when teaching use of time expressions with the present perfect tense . Moreover, nominate every student for each stage , take notes during monitoring for the language to use in delayed error correction and to enhance student participation in class. Additionally, I aim to engage weaker learners.		
Assumptions:		
Students might have a basic understanding of the present perfect tense, such as using it to express actions that started in the past and have relevance to the present (e.g., <i>I have lived here for five years</i>). However, they may struggle with using time expressions such as yet, just, since correctly. Some of them might have heard of the present perfect tense , but are unable to use it in a meaningful context.		
Materials (including source):		
• ENGLISH UNLIMITED B1 / Unit 2.2 P.21, EX.1-2 • Handout, ENGLISH UNLIMITED B1/Unit 2.2 EX.2a & P.21 • Slides (Canva)		

Lead-in: -To engage students and expose them to the target grammar in a meaningful context.	1. Show pictures of famous people (Adele, <u>Christiano Ronaldo</u>, Taylor <u>Swift</u> and <u>Oleksandr Usyk</u>) and ask Ss what they know about them. Students discuss the questions in pairs. (Slide 1) 2. Nominate students and ask them to share what their partners said. T encourages Ss to use target grammar <u>E.g Taylor Swift has been a singer since 2006.</u>	<u>5min</u>	T-Ss S-S T-Ss	Problem: Some students might not be familiar with these celebrities or may not be interested in them. Solution: Encourage students to discuss other famous people they are interested in and share their examples with the class.
Presentation: Guided discovery -To guide students in discovering the meaning, form, and usage of the present perfect with <u>for/since</u>, <u>just/already/yet</u>, and <u>never/ever</u> with the help of Guided discovery(GD).	1. Give students facts about Taylor <u>Swift</u> including target grammar <u>for/since</u>, <u>just/already/yet</u>, <u>never/ever</u>, <u>recently</u>. 2.Ss read and discuss a question. 3. Ss read the facts again and complete the rules <u>individually</u>. (Guided discovery). 4. Ss check their answers in pairs. (Peer-checking) 5. Go through the answers with Ss and based on examples ask CCQs to check students' understanding of the meaning. <u>E.g. Taylor Swift hasn't announced her next tour yet.</u> Has she announced the tour? — No. Where do we <u>put yet</u>? — At the end of negative sentences. <u>Taylor Swift has just released her new single.</u> • Did this happen a long time ago or very recently? — very recently • Can we <u>use just</u> with <u>Past Simple</u>? — No, we use <u>Present Perfect</u>.	10 min	T-Ss S-S T-Ss	Problem: Students may feel unsure about which time expressions <u>work with for and since</u>. Solution: Provide some hints or categories for the time expressions (e.g., years are usually paired with <u>since</u>, and durations of time with <u>for</u>). Provide more examples if students struggle
Practice: Controlled Practice -To develop learners' accuracy in the context of the present perfect with <u>time expressions</u> in guided activity.	1. Ss do the exercise individually. Ss add <u>for or since</u> to the sentences in the correct place. 2. Ss check the exercise in pairs. 3. Elicit the correct answers from the learners. 4. Ss fill in the gaps with the correct time expressions: <u>for/since</u>, <u>just/already/yet</u>, and <u>never/ever</u>	10 min	T-Ss S-S T-Ss T-Ss	Problem: Some students might provide answers without using the target grammar correctly (e.g., <u>I've lived here since 5 years</u> instead of <u>I have lived here for 5 years</u>). Solution: Elicit answers from the class and model correct forms as needed, making sure students repeat the answers with the correct grammar.

Production: -To practise using the present perfect with <i>time expressions</i> in more spontaneous, communicative activities in the context of talking about own experiences.	1. <u>Ss ask and answer the questions in pairs.</u> 2. <u>T</u> gives students prompts to use target grammar structures while discussing. 3. <u>Instruct</u> them to go to the middle of the class, find a partner, and share with each other their experience. <u>Tell them to change partners when they finish.</u> 4. <u>Ask ICQs</u> to check understanding of the instructions. “Do you speak to one partner or <u>different?</u>” - Different (Mingling activity)	10 min	T-Ss S-S T-Ss S-S	Problem:Some students in class might dominate when giving answers, leaving less confident students with little opportunity to participate. Solution: Assign roles in pairs, such as one student being the "checker" and the other the "speaker." Additionally, nominate students when eliciting answers to ensure equal participation. Problem: Some students might not fully understand the instructions or may be unclear about what to do during the mingling activity. Solution: Demonstrate the mingling activity with a student briefly before they start, making sure everyone understands the steps.
Wrap-up: -To conclude and consolidate the grammar topic.	1. <u>Elicit</u> the answers from Ss about their partners, but ask them to use target grammar. 2. <u>Delayed</u> error correction and praising the good use of the language.	5 min	T-Ss	

Презентація, що використовувалась під час проведення уроку

Посилання: https://www.canva.com/design/DAG6huCDiOA/zmePpVJ6sZV8_g7Zq55u9g/edited?utm_content=DAG6huCDiOA&utm_campaign=designshare&utm_medium=link2&utm_source=sharebutton

Read the facts about Taylor Swift.
Which facts surprised you most?

Taylor Swift

1. Taylor Swift has **just** released her new single.
2. She has **already** won 11 Grammy Awards.
3. Taylor Swift has **never** performed in Ukraine.
4. Have you **ever** listened to her album 1989?
5. She has been famous **since** 2006.
6. She has been writing songs **for** over 15 years.
7. Taylor Swift hasn't announced her next tour **yet**.
8. She has **recently** appeared on the cover of Vogue magazine.

Read the facts again and
complete the rules with the words in bold.

Taylor Swift

1. Taylor Swift has **just** released her new single.
2. She has **already** won 11 Grammy Awards.
3. Taylor Swift has **never** performed in Ukraine.
4. Have you **ever** listened to her album 1989?
5. She has been famous **since** 2006.
6. She has been writing songs **for** over 15 years.
7. Taylor Swift hasn't announced her next tour **yet**.
8. She has **recently** appeared on the cover of Vogue magazine.

- We use ... for actions that **happened not long ago**, more generally than just.
- We use ... for actions that **have happened earlier than expected**.
- We use ... to say **what starting point of an action is** (from when?)
- We use ... in negative sentences and questions when the action **has not happened up to now**.
- We use ... for actions that **happened very recently**, a short time before now.
- We use ... for the actions that **has not happened at all**
- We use ... for **duration of an action** (how long?)

Check with your partner.

Taylor Swift

1. Taylor Swift has **just** released her new single.
2. She has **already** won 11 Grammy Awards.
3. Taylor Swift has **never** performed in Ukraine.
4. Have you **ever** listened to her album 1989?
5. She has been famous **since** 2006.
6. She has been writing songs **for** over 15 years.
7. Taylor Swift hasn't announced her next tour **yet**.
8. She has **recently** appeared on the cover of Vogue magazine.

- We use for actions that **happened not long ago**, more generally than just.
- We use for actions that **have happened earlier than expected**.
- We use ... to say **what starting point of an action is**(from when?)
- We use in negative sentences and questions when the action **has not happened up to now**.
- We use ... for actions that **happened very recently**, a short time before now.
- We use for the actions that **has not happened at all**
- We use for **duration of an action** (how long?)